

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand • november 2019 • jaar 23 • #08

FR • DE • EN

traductions
Übersetzungen
translations

De mens en zijn dier **Drijven,** niet jagen

Het grote tekort
**Politie vindt
onvoldoende agenten**

**Klare wijn
uit Tervuren**

Johan Braeckman en Christine
Van Broeckhoven

**‘Waarom blijven
wij al die domme
dingen doen?’**

+ AGENDA

Michel Bisceglia
**Melodieën zonder
vervaldatum**

Paul Hermans uit Grimbergen zet deze maand *deketing* voort.

‘Ik ga voor positieve zaken’

Zijn ouders zijn afkomstig van Opwijk, maar sinds zijn zevende levensjaar woont Paul Hermans (63) in Grimbergen, waarvan veertig jaar in deelgemeente Humbeek. Hij groeide er op, volgde secundair onderwijs in Vilvoorde, werkte 25 jaar voor een Amerikaans bedrijf als verantwoordelijke voor dataprocessen en werd daarna preventieadviseur voor twintig gemeenten – voornamelijk uit de Rand – bij Haviland in Zellik.

‘Daar gaf ik advies aan gemeentebesturen, OCMW’s en politiezones’, zegt Hermans. Door die achtergrond heeft hij een brede kijk op de Rand en de werking van de overheden in de regio. Hermans is ook sociaal geëngageerd. Hij werkte bij het huidige Beweging.Net. ‘Ik startte mobiliteitsprojecten op in de hele Rand en trok mee aan de kar om sociale projecten uit te werken en te doen slagen. Dat ging bijvoorbeeld over het aanleggen van moestuintjes en allerhande andere zaken die mensen samenbrengen. Dat moeten we meer koesteren in de Rand: open en groene ruimtes en mensen samenbrengen. Kwaliteitsvolle open ruimtes en pleintjes trekken het gemeenschapsleven mee op gang. In Nederland hebben beleidsmakers dat begrepen. Hier moet je toch nog geregeld mensen blijven stimuleren om het belang van die open ruimtes te doen inzien.’

Ook op vlak van mobiliteit was Hermans actief. ‘De mobiliteitsproblemen in de Rand zijn eigenlijk overal dezelfde. Of het nu in de Zennevallei is, in de westelijke, noordelijke of oostelijke kant van de Rand, de doorstroming van het verkeer naar Brussel verloopt stroef. De samenwerking tussen het Brussels en het Vlaams Gewest moet intenser en concreter.

De mobiliteit kent immers geen grenzen. Een file lost zich niet plots op aan een grens. De Werkvennootschap, die de werken aan de Ring coördineert en ook alternatieven zoals fiets-snelwegen en de sneltram uittekent, levert prima werk, maar het is werk van lange adem.’

Centrumgebied

‘Ik vind dat de hele Vlaamse Rand als centrumgebied moet worden erkend en extra middelen moet krijgen. Investerings in integratie, mobiliteit en stedenbouw moet je bekijken vanuit de hele Rand, niet vanuit één gemeente.’ Hermans weet waarover hij spreekt. Hij was zestien jaar gemeenteraadslid en de laatste zes jaar schepen in Grimbergen. Sinds januari van dit jaar is hij gestopt met de politiek. ‘Met mijn schepenambt heb ik van mijn hobby mijn beroep kunnen maken en kon ik zelf mee het beleid bepalen. Daar ben ik heel dankbaar voor. Ik heb dat graag gedaan. Zo heb ik *meegetrokken* aan STRMBK, de kortfilm in samenwerking met de gemeente en de politie, waarin de acteurs hangjongeren uit Strombeek zijn. Zo’n project zou in de hele Rand moeten worden opgestart. Het geeft jongeren eigenwaarde en tegelijk maakt het je gemeente aantrekkelijker. Ik heb een hekel aan populisme en polarisatie. Ik ga voor positieve zaken.’ Sinds enkele maanden is Hermans officieel met pensioen. ‘Ik heb onze wekkerradio uitgetrokken, maar stilzitten doen we niet. Ik fiets veel, onder andere naar de markt in het centrum van Grimbergen en ik ben voltijds opa. Ik heb vier kleinkinderen en speel een beetje de *familiewerkman*. Daar kan ik samen met mijn vrouw echt van genieten.’

TEKST Joris Herpol • FOTO Filip Claessens

04 Het grote tekort. Politie vindt onvoldoende agenten

VERDELING RandKrant november wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

VACATURE

algemeen directeur
vzw 'de Rand'
p.6

10 Klare wijn uit Tervuren

In 2006 plantten Koen Podevijn en Anne Robert de eerste wijnstokken, ondertussen is hun tuin een echt wijndomein geworden. 'Wanneer je met beide voeten in de wijngaard staat, dan merk je dat er iets aan het veranderen is.'

21 Het EHBO-plantje

Te vinden op wegen, tussen kasseien, in de tuin, naast de tuin, overal eigenlijk. Voor de één een onkruid, voor de ander een wondermiddel. 'Sinds het een wonde aan mijn hand genas, zweer ik bij weegbree', zegt kruidengids Martine Van Den Broeck.

AGENDA

NOVEMBER
2019

- 06 VANASSETOTZAVENTEM
- 12 OPVERKENNING
- 13 MIJNGEDACHT
- 14 LEVENSKUNST
- 19 MIDDENIN
- 21 GOEDGEKRUID
- 22 INTERVIEW
- 24 BOUWWERK
- 32 GEMENGDEGEVOELENS

EN OOK

- 12 **Wandelen**
in de velden aan de Zenne
- 18 **Zennelab**
geeft wijk het Broek een tweede adem
- 20 **Wivinaklooster**
stimuleert creativiteit

UIT IN DE RAND

23 The Sea Within

Langzaam komen de dansers samen tot ze een zee van hoofden en lichamen vormen. De zee golft zacht, dan harder, tot ze kolkte en stormt. Is het de innerlijke zee van gedachten en emoties? In The Sea Within onderzoekt choreografe Lisbeth Gruwez het spanningsveld tussen 'ik' en 'wij'.

Naar een fusie van de politiezones?

Politie vindt onvoldoende agenten

In augustus 2019 waren er in de Vlaamse Rand 269 agenten tekort. De tien politiezones krijgen hun kader niet opgevuld en moeten creatief de gaten vullen. Een randpremie en een fusie van politiezones liggen op tafel.

TEKST Bart Claes • FOTO Filip Claessens

Begin dit jaar kon je om 7 uur terecht op het politiemiddelen van Grimbergen. Nu is dat vanaf 10 uur. Tijdens weekends en feestdagen sta je voor een gesloten deur. Zo kunnen meer agenten de straat op, waar ze nodig zijn. Het kader van 33 agenten in de interventieploegen raakt al jaren niet opgevuld. Hetzelfde verhaal klinkt in de zone WOKRA (Wezembeek-Oppem en Kraainem). Korpschef Luc Breydels haalt er de personeelscijfers bij. 'Onze interventiedienst zou 35 mensen moeten tellen, maar dat zijn er maar 26 of 9 te weinig', vertelt hij. 'De wijkwerking heeft een tekort aan personeelsleden van 8,33%, onze verkeersafdeling 50%, de recherche 42%, de steun aan de directie 20%.'

Een nationaal probleem

In elke politiezone in de Rand worstelen korpschefs met hun personeelskader. Het gaat om de zones Zaventem, WOKRA, Druivenstreek, Rode, Dilbeek,

AMOW, Grimbergen, VIMA, Zennevallei en Voer en Dijle. Maar dat is niet alleen daar het geval, volgens de vakbond VSOA Politie. 'Het is een nationaal probleem. De voorbije regeringen hebben de afgelopen tien jaar bespaard op de politiewerking', zegt woordvoerder en ondervoorzitter Vincent Housin. 'Hoe? Door veel minder aanwervingen toe te staan dan nodig is. Sommige jaren werden er maar 800 aanwervingen toegelaten terwijl er 1.400 nodig waren. Pas de vorige regering heeft opnieuw het nodige budget vrijgemaakt, maar intussen werden er tekorten opgebouwd.'

Brusselse concurrentie

Toch hebben de korpsen in de Vlaamse Rand hun eigen bekommernissen. De concurrentie met de politiezones in Brussel speelt hen parten. Agenten die in Brussel aan de slag gaan, krijgen hogere premies. Burgemeester Hans Bonte (SPA) van Vilvoorde klaagt dit probleem al langer aan. 'Dankzij het systeem van hogere premies verdient een agent over de gewestgrens al snel vier- tot zeshonderd euro per maand meer. Netto. Daarom ijveren de burgemeesters van Halle-Vilvoorde – verenigd in het Toekomstforum – voor een randpremie, een premie voor de agenten in de Rand om de financiële kloof met Brussel te dichten.'

Dan moet de federale overheid over de brug komen, want de federale dotatie voor de politiezones in de Rand is bij de laagste van het land. Volgens de cijfers van de burgemeester legde de overheid in 2018 110,59 euro politiemiddelen op tafel per inwoner van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor Halle-Vilvoorde was dit gemiddeld 51,10 euro per inwoner. Dat is lager dan het gemiddelde in Vlaams-Brabant: 54,16 euro per inwoner. 'Terwijl de grootstedelijke criminaliteitsfenomenen van Brussel doorsijpelen tot in onze gemeenten.' De vakbond staat niet op dezelfde lijn als de burgemeester. 'Het is kort door de bocht om te veronderstellen dat de premies in de hoofdstad de oorzaak zijn van het tekort aan agenten daarbuiten. Die premies zijn niet zo gigantisch groot, de hoofdstad zelf kampt trouwens ook met een tekort aan agenten.'

Te weinig nieuwe agenten

Is er dan nog een andere reden te vinden voor het tekort? 'Er is gewoon te weinig instroom van nieuwe agenten', stelt korpschef Luc Breydels (WOKRA) vast. 'Bij de rekruteringsdienst slaagt maar tien procent van de kandidaten. De selectieproeven zijn te streng. Als je dan af te rekenen hebt met een structureel tekort aan agenten, leg je de lat toch gewoon wat

lager. Als iemand echt niet geschikt is om agent te worden, blijkt dat wel tijdens de opleiding. Maar als je gemotiveerde mensen geen kans geeft om te starten, dan maak je het probleem alleen maar groter. Bij alle korpsen en dus concurreren we elkaar volop.'

Is dat zo, minister van binnenlandse zaken Pieter De Crem (CD&V)? 'De kwaliteit en de bijhorende standaarden voor de werving en selectie van agenten moeten behouden blijven', stelt de minister via zijn woordvoerder Erik Eenaerts. 'Maar de duurtijd van het selectieproces moet wel drastisch ingekort worden. Daarom werd de *fast track-procedure* in het leven geroepen, waarbij kandidaten de selectieproeven in enkele weken kunnen doorlopen.'

Fusies van politiekorpsen

Intussen blijft het roeien met de riemen die er zijn. In politiekezone WOKRA puzzelt korpschef Luc Breydels met dienstroosters. 'Als er een probleem moet worden aangepakt, stellen we een taskforce samen. Als dat niet lukt met de agenten van de

Fusies zullen het tekort aan personeel niet opvangen. Je telt het ene tekort op bij het andere.

interventiedienst, dan moet iedereen inspringen. Ook de wijkwerking. Als dat te veel gebeurt, raken onze mensen dat beu.'

Grotere korpsen kan volgens Bonte een deel van de oplossing zijn. Zo win je personeel door taken te concentreren. Zelf denkt hij aan een fusie van de korpsen Grimbergen, Vilvoorde-Machelen en Zaventem. 'Zones die inhoudelijk samengaan, die hetzelfde stedelijke weefsel hebben, dezelfde diversiteit. Dat kan de werking veel efficiënter maken. Maar kunnen de korpschefs en de burgemeesters zichzelf overstijgen om dit te realiseren?'

Korpschef Breydels (WOKRA) heeft bedenkingen. 'We werken nu al over de zonegrenzen heen samen rond bepaalde thema's. Zoals slachtofferbejegening en tucht. Een fusie is heel wat anders. Daarmee verlies je de authenticiteit van je eigen korps. En de capaciteit blijft ondermaats, want het korps waarmee je zou fuseren, heeft ook een personeelstekort.' Vakbondwoordvoerder Houssin treedt hem bij. 'We zijn geen tegenstander van fusies, maar die zullen geen tekorten opvullen. Voor kleine zones kan een fusie wel meer efficiëntie betekenen. Met meer blauwe capaciteit en meer inzetbare ploegen. Een fusie mag geen besparingsoefening worden.'

Zennevallei: fusie werkt

Toch blijkt uit de praktijk dat een fusie werkt. In 2016 fuseerden de korpsen van Sint-Pieters-Leeuw, Halle en Beersel tot de politiekezone Zennevallei. De zone is na die van Leuven de grootste van Vlaams-Brabant, met 174 agenten – en nog extra ondersteunend burgerpersoneel – die waken over 97.000 inwoners. Was de fusie een oplossing voor het personeelstekort? Ja en nee, zo blijkt.

'De fusie maakte ons veel daadkrachtiger', zegt politiewoordvoerder Anneleen Adang. 'Maar er was een keerzijde. Elke agent tekent een contract van vijf jaar als hij in een politiekezone aan de slag gaat. Bij een fusie vervalt die verplichting. Veel mensen kozen bij de fusie voor zekerheid in een andere zone. We vertrokken dus meteen met een tekort.' En dat tekort is vier jaar later nog niet helemaal weggewerkt. 'Voor in de interventiedienst is er veel verloop. Daar staan nu zes plaatsen open. Hoofdinspecteurs vormen een knelpuntberoep. In heel het korps zijn er nog 10% van de plaatsen niet ingevuld.'

Minister wil helpen

Nog meer fusies van korpsen, daar heeft federaal minister De Crem geen bezwaar tegen, maar hij vindt het niet de taak van de federale overheid om het initiatief te nemen. 'Een schaalvergroting op vrijwillige basis, waarom niet?', zegt woordvoerder Erik Eenaerts. 'Als het met gemeenten kan, kan het ook met politiekorpsen. Bij grotere korpsen kunnen de middelen efficiënter worden ingezet. Denk aan een cel cybercriminaliteit of droneteams. Voor kleine zones is dit moeilijk uit te bouwen, grotere politiekezones kunnen dit wel.'

Aantal politieagenten in de Vlaamse Rand

politiekezone	effectief aantal augustus 2019	kader
Zaventem	82	101
WOKRA	51	59
Druivenstreek	56	66
Rode	67	74
Dilbeek	82	90
AMOW	118	134
Grimbergen	58	80
VIMA	131	142
Zennevallei	161	177
Voer en Dijle	86	88
Totaal	742	1.011 (tekort = 269)

'Het is aan de lokale besturen om hierin de nodige initiatieven te nemen en verder te ontwikkelen.

De volgende federale regering kan dan beslissen om schaalvergroting te stimuleren met financiële middelen, technische en juridische ondersteuning, procesbegeleiding, en zo meer. Ook een randpremie past in dat grotere plaatje. Het is geen magische oplossing, de tekorten zullen daardoor niet meteen zijn weggewerkt. En we moeten er ook over waken dat je het probleem niet verschuift naar de aansluitende politiekorpsen die geen randpremie kunnen bieden. Maar het is een mogelijkheid.' De woordvoerder benadrukt dat dit een uitdaging is voor de volgende federale regering.

FR La police manque d'effectifs

En août 2019 il manquait 269 agents dans le Vlaamse Rand. Les dix zones de police ne parviennent pas à compléter leur cadre et doivent faire preuve de créativité pour combler ce manque. On suggère une prime pour la périphérie et une fusion des zones de police, mais est-ce une solution? Pas vraiment, en raison d'une série de problèmes fondamentaux: la pénurie est le résultat d'un ancien manque qui n'a jamais été comblé. Seulement dix pourcent des candidats réussissent l'examen d'entrée lors

du recrutement. Dans les zones de police bruxelloises les agents touchent une prime supplémentaire. Les zones de police du Rand reçoivent en moyenne moins de ressources financières que le reste de la Flandre. Le ministre de l'Intérieur, Pieter De Crem (CD&V), souhaite raccourcir la procédure de sélection, tout en respectant les normes qualitatives. Le ministre n'est pas opposé aux fusions des zones de police, mais il estime qu'il n'appartient pas aux autorités fédérales de prendre l'initiative en la matière.

VACATURE algemeen directeur vzw 'de Rand'

Vzw 'de Rand' is een privaatrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap dat als doel heeft het Nederlandstalig karakter van de Vlaamse Rand rond Brussel te ondersteunen, in opdracht van de Vlaamse Regering en de provincie Vlaams-Brabant. Binnen deze opdracht exploiteert vzw 'de Rand' o.m. 7 gemeenschapscentra, voert het een actief taalpromotiebeleid, publiceert het RandKrant en gemeenschapskranten en coördineert de organisatie van het Gordelfestival. Als gevolg van de nakende pensionering van de huidige algemeen directeur wordt uitgekeken naar een geschikte opvolger.

Alle details over functieomschrijving, profiel, aanbod en procedure vind je op www.derand.be. Een sollicitatie met CV en motivatiebrief moet voor 18 november 2019 naar barbara.saerens@vanloock.be worden gestuurd. Gesprekken vinden plaats in de week van 2 december.

 Barbara Saerens, 02 331 35 65. Een bundel met basisdocumentatie is beschikbaar op aanvraag. Sollicitaties worden discreet behandeld.

Computer als auteur?

KRAAINEM Michael Kestemont uit Kraainem schreef met *De zwarte koning* een historische thriller. Niet veel speciaals zal je denken ware het niet dat de auteur met het schrijven ook wilde onderzoeken wat het verschil is om als computer of als mens een roman te schrijven. Met andere woorden: kan een computer een boek schrijven? 'Onderzoek wijst uit dat een computer goed is in korte stukken; grotere, complexe gehelen schrijven, verloopt moeilijker. Het verschil heeft te maken met perspectief en verschillende invalshoeken. Met die complexiteit kan een computer geen rekening houden.' *De zwarte koning* speelt zich af in Brussel en is voor tachtig procent echt gebeurd. 'Ik heb er veel onwaarschijnlijke gebeurtenissen in verwerkt die toch echt gebeurd zijn. Daardoor wordt de lezer gestimuleerd om uit te zoeken wat die twintig procent fictie is. Voor Kestemont is het schrijven zo goed bevallen dat er misschien wel een vervolg komt. Zijn boek heeft alleszins een open einde...' (WT/GS)

Zorg op elkaar afstemmen

NOORDRAND In de regio Vilvoorde, Machelen, Steenokkerzeel, Kampenhout en Zemst is onlangs de zorgraad van de eerstelijnszone BraViO (Brabant, Vilvoorde en Omgeving) geïnstalleerd. 'Dat gebeurde in het kader van de hervorming van de eerstelijnszones die in 2017 werd opgestart door de Vlaamse Regering', legt Christa Roelants van het Zorgnetwerk Zenneland uit. 'Een eerstelijnszone is een geografisch afgebakend gebied dat wordt aangestuurd door een zorgraad. Vlaanderen telt zo'n zestig gebieden. Eerstelijnszones moeten het werk van lokale overheden en zorg- en hulpverleners beter op elkaar afstemmen.' De zorgraad van de eerstelijnszone BraViO bestaat uit professionals en geëngageerde burgers. 'Dat zijn onder meer de vertegenwoordigers van lokale besturen, de Huizen van het Kind, OCMW's en woonzorgcentra, maar ook kinesitherapeuten, thuisverpleegkundigen, huisartsen en mantelzorgers. De komende maanden zal de zorgraad werken aan een eerste beleidsplan voor 2020-2021.' TD

Extra geld

HALLE-VILVOORDE De nieuwe Vlaamse Regering gaat niet in op de vraag van de burgemeesters en de provincie Vlaams-Brabant om van Halle-Vilvoorde een centrumregio te maken, maar trekt de komende bestuursperiode wel 126 miljoen extra middelen uit voor de 65 gemeenten van Vlaams-Brabant. 56 miljoen daarvan gaat naar Halle-Vilvoorde. Voor een aantal gemeenten gaat het om flinke bedragen. Zo mag Vilvoorde rekenen op 7,5 miljoen euro, Overijse op 3,9 miljoen, Dilbeek op 3,8 miljoen, Sint-Pieters-Leeuw op 3,4 miljoen en Halle op 3,4 miljoen. 'Ik roep alle gemeentebesturen op om deze bijkomende budgetten te investeren in zaken die de gemeenten beter maken, zoals fietspaden en veilige wegen, energiezuinige gebouwen, bebossing en open ruimte', zegt Ben Weyts (N-VA), minister voor de Vlaamse Rand. De Vlaamse Regering maakt ook werk van een Vlaams Randfonds, goed voor 4 miljoen euro extra per jaar. 'Uit het Vlaams Randfonds kan de minister van de Vlaamse Rand middelen halen om bijkomende maatregelen te nemen of beleid van andere ministers extra te ondersteunen in bijvoorbeeld kinderopvang, zorg, welzijn, inburgering of onderwijs', klinkt het in het nieuwe regeerakkoord. TD

Brussel is groen, maar niet voor iedereen

BRUSSEL Onze hoofdstad blijkt een groene stad te zijn, maar dan voornamelijk voor de rijkere bevolking. Dat concludeert een studie van de VUB die de groene ruimte in onze hoofdstad in kaart bracht. 'De resultaten wijzen uit dat Brussel, vergeleken met andere steden in Europa, een vrij groene stad is. Meer dan de helft van de totale oppervlakte wordt ingenomen door publiek en privaat groen', legt onderzoeker Philip Stessens uit. 'Toch heeft meer dan één vijfde van de Brusselse bevolking onvoldoende toegang tot openbaar groen. Vier procent heeft zelfs geen enkele toegang tot publiek groen binnen een redelijke afstand. Het gebrek aan groen is het sterkst aanwezig in wijken met een laag inkomen in en nabij het centrum van de stad.' Het gebrek aan groen maakt dat een deel van de bevolking te maken krijgt met slechtere luchtkwaliteit en minder afkoeling bij extreme temperaturen. 'Groen in de stad biedt ook rust, ontspanning en dat draagt bij tot de mentale en fysieke gezondheid', merkt Stessens op. 'Als we alle inwoners van Brussel binnen een redelijke afstand toegang tot groen willen bieden, zullen er grote investeringen nodig zijn.' - TD

Dieleghebos

Tandje bijsteken voor sociale woningen

SINT-GENESIUS-RODE De nieuwe Vlaamse Regering is van plan om zestien gemeenten, waaronder Kraainem en Sint-Genesius-Rode, te verplichten om sociale woningen te bouwen. Vlaanderen vindt dat de gemeenten in kwestie te weinig inspanningen doen om het opgelegde minimum aantal sociale woningen te halen. De Vlaamse overheid dreigt er in het regeerakkoord mee om zelf projecten voor sociale woningen op de starten via de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW). 'We zijn ons ervan bewust dat we een tandje moeten bijsteken', zegt Anne Troussel, OCMW-voorzitster van Sint-Genesius-Rode. Momenteel telt Rode 120 sociale woningen. Dat is amper de helft van het vereiste minimum. 'Binnenkort komt er in het centrum een nieuwbouw met onder meer vier sociale woningen. En eens het ruimtelijk uitvoeringsplan is goedgekeurd, hopen we er nog een tiental te kunnen realiseren aan de Boomgaardweg', aldus Troussel. 'We willen de komende jaren ook intensief samenwerken met Woonpunt Zennevallei. Het zal telkens met kleine beetjes zijn dat we vooruitgaan. De bouwgronden in Rode zijn heel duur. Dat is niet alleen een probleem voor particulieren, maar ook voor sociale huisvestingsmaatschappijen en voor de gemeente.' - TD

In september kwamen er op Brussels Airport in **Zaventem** bijna 2,5 miljoen passagiers over de vloer. Dat is een toename met 1,8% in vergelijking met september 2018. Het goederen-transport daarentegen daalde met 12,3%. • De politiezone **Asse, Merchtem, Opwijk, Wemmel** (AMOW) heeft tijdens de flitsmarathon in oktober bijna één op vier voertuigen geflitst voor overdreven snelheid. • In **Grimbergen** is het voormalige jeugdhuis Mammoet afgebroken om het kruispunt aan de Vilvoordsesteenweg overzichtelijker te maken. • In het vroegere café Den Bierboom in **Merchtem** komt de eerste fietsbieb in Vlaams-Brabant. Daar kunnen kinderen van 2 tot 12 jaar fietsen ontlenen. • De leuning van de brug over de Ring aan de Panoramastraat in **Wemmel** worden vervangen. • Nooit eerder kwamen er bij de Vlaamse ombudsdienst zoveel klachten binnen van reizigers uit de Rand over afgeschafte bussen naar de hoofdstad. • In **Wemmel** is het nieuwe Speelbos Motte van 4 ha geopend. • Het vernieuwde Zeenpark in **Sterrebeek** kreeg de *Prijs Wivina Demeester voor Excellent Bouwheerschap* voor de landschappelijke en architecturale vernieuwing van de site. • Aan revalidatieziekenhuis Inkendaal in **Vlezenbeek** is een unieke speeltuin geopend voor kinderen in een rolstoel of met een beperking. • De gemeente **Grimbergen** wil het beheer van het zwembad Pierebad privatiseren. • In de eerste helft van 2019 is het aantal verkeersdoden in ons land toegenomen, voor het eerst in zeven jaar. In Vlaams-Brabant was er een dramatische stijging van 10 naar 26 doden. • De beschermde boerderij Het Hooghof in **Zellik**, vlak langs de Ring, wordt stilaan gerestaureerd. • Het gemeentebestuur van **Meise** zet

het licht op groen voor de restauratie van de beschermde donjon aan boerderij Hof ten Steene in **Oppem**. • Op de site van de voormalige brouwerij Eylenbosch in **Dilbeek** is de eerste steen gelegd van een nieuw woon- en commercieel project van 55 appartementen en 2.000 m² commerciële ruimte. • Vlaanderen trekt 18 miljoen euro uit voor 1.400 plaatsen in het basis- en secundair onderwijs. 2,2 miljoen euro gaat naar vier scholen in **Asse**, **Dilbeek** en **Machelen**. • De Lijn mag van de gemeente **Asse** de huidige stelplaats aan het station niet vernieuwen en uitbreiden omdat de gemeente er vooral aan woonuitbreiding wil doen. De vervoersmaatschappij gaat in beroep tegen de beslissing en zoekt tegelijk naar alternatieven. • Het gemeentebestuur van **Dilbeek** heeft plannen om het oude en beschermde gemeentehuis van **Groot-Bijgaarden**, het zogenoemde Pampoelhuis dat al enkele jaren leegstaat, te verkopen. • **Grimbergen** wil het leegstaande oude politiecarruwa naast het Cultureel Centrum van Strombeek omvormen tot een politiecontactpunt. • In **Lot** breidt brouwerij 3 Fonteinens fors uit met een tweede brouwerij en een *lambik-o-droom*. • In de Plantentuin van **Meise** hebben jagers een kudde reeën doodgeschoten omdat ze de rozentuin hadden kaalgevreten. Dierenrechtenorganisatie Gaia is niet te spreken over deze actie. • **Tervuren** en Interleuven gaan op zoek naar ondernemers en plaatselijke KMO's die zich willen vestigen op het nieuwe bedrijventerrein Keiberg-Vossem. • Het 17 ha grote Sportcentrum Defensie in **Duisburg** komt na drie jaar onderhandelen in beheer van de gemeente **Tervuren**. De gemeente wil er plaatselijke sportclubs een stek geven en wil er een nieuw hockeyveld aanleggen. • Het gemeentebestuur van **Sint-Genesius-Rode** haalt verschillende publiciteitsborden met stratenplan weg. Met de komst van de gsm en gps zijn ze overbodig. • Bijna één op vier leerlingen in het lager onderwijs in Vlaams-Brabant spreekt thuis geen Nederlands, zo blijkt uit de databank van de provincie Vlaams-Brabant. In de kleuterschool is dat 27,3%. • Het aantal winkels in **Halle-Vilvoorde** daalde in tien jaar van 3.300 naar 2.760. Jaarlijks verdwijnen er in Halle-Vilvoorde zo'n 50 winkels. Vooral de opkomst van e-commerce is volgens experts de hoofdreden van die daling. • JH

Vlaanderen wil Amerikaans theater

LAKEN De Vlaamse overheid wil graag het Amerikaans Theater in handen krijgen en vraagt daarom aan de federale overheid om het gebouw over te dragen. De VRT vertrok in 2012 uit het Amerikaans Theater in Laken. De Ancienne Belgique zou na de overdracht de opdracht krijgen om het nieuw leven in te blazen. 'We weten perfect hoe we dat willen doen', zegt Dirk De Clippeleir, directeur van de AB. 'Vijf jaar geleden hebben we een plan uitgewerkt. Bedoeling is om er een theaterzaal van 1.200 zitjes te maken voor grote dans-, theater- en muziekproducties. In de andere ruimtes zou jong artistiek talent alle kansen krijgen.'

Het Vlaams regeerakkoord spreekt van het Amerikaans Theater als een 'nieuwe Vlaamse culturele pool', maar als het van de AB en Vlaams minister voor Brussel Benjamin Dalle (CD&V) afhangt, wordt het een Vlaams-Brussels verhaal. 'De ateliers en repetitieruimtes moeten toegankelijk zijn voor jonge en startende artiesten uit Brussel en de Vlaamse Rand. Ik ben ervan overtuigd dat we vanuit Vlaanderen een sterke inbreng kunnen doen. Vanuit Brussel en de Rand is er vraag naar extra capaciteit. Het Amerikaans Theater is hiervoor uitermate geschikt gezien de prima ligging. We zullen in de loop van het komende jaar het gesprek met de federale overheid en de andere betrokken actoren aanknopen zodanig dat we snel vooruitgang kunnen boeken.' • TD

Metamorfose dorpskern

WEZEMBEEK-OPPEM In facilititeitengemeente Wezembeek-Oppem is gestart met de werken aan de dorpskern. 'De afbraakwerken zijn begonnen, alleen het historische kasteelgebouw behouden we. Begin volgend jaar start de bouw van een nieuw administratief centrum, een nieuw gebouw voor basisschool De Letterbijter en een nieuwe bibliotheek. Die eerste fase zou in het najaar van 2021 klaar moeten zijn', legt burgemeester Frédéric Petit uit. 'In een tweede fase komen er nog een openbaar park en zes nieuwe woongebouwen met in totaal 107 wooneenheden. Zo willen we een antwoord bieden op de grote vraag naar nieuwe woningen in Wezembeek-Oppem.' Maar dat antwoord is niet naar de zin van een aantal buurtbewoners. Zij vinden het aantal wooneenheden te hoog en trokken daarom vorig jaar naar de Raad van State en de Vlaamse overheid uit protest tegen de plannen. Dit voorjaar vingen ze twee keer bot en dus kunnen de werken nu met een jaar vertraging van start gaan. 'De vernieuwing van de dorpskern kost ons 17,5 miljoen euro', zegt Petit. 'Omdat de gemeente eigenaar was van de gronden waarop de woongebouwen komen, recupereren we door die verkoop 12,5 miljoen euro.' • TD

Vlaams regeerakkoord over de Rand

Volgens de ene is de nieuwe Vlaamse Regering een investeringsregering, volgens de andere een besparingsregering. Volgens de ene straalt het Vlaams regeerakkoord warmte uit, volgens de andere is het kil en koud. In de meer dan driehonderd bladzijden tekst wordt ook aandacht besteed aan de Rand.

TEKST Luc Vanheerentals / Geert Selleslach • FOTO Filip Claessens

De Vlaamse retoriek over taal en identiteit is heel aanwezig in dit regeerakkoord. Er wordt verschillende keren expliciet naar verwezen. Zo stelt het akkoord ook dat 'het Vlaamse en groene karakter van de Rand rond Brussel resoluut, complexloos en zelfbewust versterkt moet worden'. Om de kennis van het Nederlands te bevorderen zal in scholen extra worden geïnvesteerd in taalbadklassen voor kinderen en taalcursussen voor ouders. 'We werken ook creatief maatregelen uit zoals de koppeling van sociale en andere voordelen aan de kennis van het Nederlands of minstens de bereidheid om onze taal te leren.' Voor scholen van de Vlaamse Rand wordt de mogelijkheid van een voorrangregeling onderzocht ten voordele van leerlingen uit de Vlaamse Gemeenschap.

Randfonds maar ook besparingen

De Vlaamse Regering vindt de Rand een uniek strategisch gebied waarvoor ze extra maatregelen wil nemen. Zo zal de Vlaamse Regering een Vlaams Randfonds oprichten ter waarde van 4 miljoen euro jaarlijks. Het is geld waarmee minister Ben Weyts (N-VA), die bevoegd blijft voor de Vlaamse Rand, zal kunnen investeren in bevoegdheden van andere ministers zoals kinderopvang, zorg, welzijn, inburgering, onderwijs. In de kanaalzone wil de regering specifieke sociale en culturele acties nemen in het kader van projecten als Broeksite (het vroegere Uplace) in

het noorden en in de Zuidrand (de zogenaamde vuurtoren van Ruisbroek?). In de faciliteiten-gemeenten wil de regering ook maximaal strategische investeringsprojecten ondersteunen die de Vlaamse aanwezigheid verankeren, zoals de site Bierenberg in Sint-Genesius-Rode.

Net zoals elders in Vlaanderen kunnen de gemeenten in de Rand op extra middelen rekenen voor de betaling van pensioenen en beheer van de open ruimte. En zo lijkt het wel dat de Rand vooral extra geld krijgt, maar ondertussen is er op het terrein een nieuwe, lineaire besparingsronde van de werkingsmiddelen gestart. En met het betalend maken van de inburgering bouwt de regering een hogere drempel in op het vlak van integratie.

Naast het Vlaamse het groene

Er wordt gestreefd om een miljoen extra bomen aan te planten in de provincie Vlaams-Brabant. Een regiobeheerder moet in de Rand de ontbrekende groenschakels actief opsporen en de tekorten gefaseerd aanvullen. De samenwerking met vzw 'de Rand' wordt verder gezet. Er wordt ook gestreefd naar een nauwere samenwerking tussen de mediakanalen in de Rand 'met als duidelijke doelstelling de versterking van de Vlaamse identiteit en het maximaal betrekken van anderstaligen op de Vlaamse Gemeenschap'.

Om de sociale verdringing tegen te gaan krijgt een kandidaat-huurder die de laatste tien jaar

minstens vijf jaar onafgebroken in de gemeente woonde, voorrang bij de toewijzing van een sociale woning. Het arrondissement Halle-Vilvoorde krijgt eindelijk een volwaardig justitiehuis. Op vlak van mobiliteit wordt het project tot 'optimalisering' van de Brusselse ring uitgevoerd en streeft de Vlaamse Regering naar een toename van het aandeel duurzaam verkeer.

Reacties uit de gemeenten

Tim Vandeput (Open VLD), burgemeester van Hoeilaart is tevreden met de 1,7 miljoen euro extra voor de pensioenlast en het beheer van de open ruimte. Ook de oprichting van het Vlaams Randfonds vindt hij een goede zaak. 'Met vier miljoen euro jaarlijks gaan we echter niet ver springen. Daar had beter een nul extra bij gestaan.' Dat ook deze regering Vilvoorde niet erkent als centrumstad – jaarlijks goed voor 10 miljoen euro extra – bestempelt burgemeester Hans Bonte (SPA) als 'schuldig verzuim'. 'Onze bevolking groeit jaarlijks met 1,5% aan waardoor er elk jaar 400 tot 500 inwoners onder de 18 jaar bijkomen. Dat brengt enorme kosten mee op het vlak van kinderopvang, onderwijs en dergelijke.' In Dilbeek verwelkomt burgemeester Willy Segers (N-VA) de 3,8 miljoen euro extra. 'Het mocht wat meer zijn, want hiermee kunnen we niet alle problemen aanpakken, ook al omdat de gemeenten de laatste jaren heel wat bijkomende taken hebben gekregen.'

Klare wijn uit Tervuren

Als je voor het huis van Koen Podevijn en Anne Robert staat, verwacht je niet dat er in hun achtertuin een complete wijngaard ligt. En toch is het zo. We spraken met de wijnbouwers over druiven, de terroir van Tervuren en hoe het klimaat de wijn verandert.

TEKST Anne Peeters • FOTO Filip Claessens

In 2006 plantte Podevijn zijn eerste wijnstokken, ondertussen is de tuin een echt wijndomein geworden. Wijn maken is meer dan alleen een intensieve hobby, het is een passie die een drijfveer is geworden om steeds mooiere wijnen te maken. Hoe begin je een wijndomein? Met wijnstokken. De eerste aanplanting bevatte tweehonderd wijnstokken van drie verschillende rassen: dornfelder, pinot gris en regent. In 2008 zijn er nog honderd wijnstokken pinot noir bijgekomen. Het wijndomein van Koen en zijn vrouw Anne heet – heel toepasselijk – Pot de Vin. Ondertussen maken ze jaarlijks zo'n tweehonderd flessen wijn. Op afspraak kan je de wijngaard bezoeken en hun wijn proeven, maar de wijn is niet te koop. Dit is geen commercieel bedrijf, wel een passie voor druiven, wijn maken en degusteren die ze willen delen.

Hoe wordt iemand uit Vossem wijnboer?

'In de rubriek *Een jaar later* van het populaire tv-programma *Man bijt hond* zag ik Jan Caudron, een oude klasgenoot, bij zijn jonge druivelaars. Hij vertelde hoe hij in Vlierzele zijn wijngaard Kampenberg was gestart. Ik had hier al enkele rozelaars aangeplant, maar het idee om een wijn te maken, sprak me nog meer aan. We hebben hier een tuin van ruim zeven are. De meeste mensen denken dan misschien automatisch aan een moestuin. Ik niet. Ik kom uit de tuinbouw. Ik ben de zoon van een rozenkweker en heb van mijn vader veel kennis en inzichten meegekregen over planten, snoeien en enten, ziektes bij planten en hoe je die kunt bestrijden. Dat is niet alleen relevant voor rozen, maar ook voor wijnstokken. Die cultuur sprak me aan, dus heb ik mijn wijngaard aangeplant, met rozelaars in de buurt, zoals vroeger gebruikelijk was. Dat contact met Jan heeft me op weg gezet. Die gesprekken waren de *trigger* om wijn te gaan verbouwen.'

Hoe begin je dan concreet?

'Met een bodemonderzoek. Om uit te zoeken welke onderstammen hier geschikt zijn. Wijnbouwers uit het Hageland deelden hun ervaringen over welke rassen hier goed gedijen. In Vlaanderen hebben we natuurlijk meer een biercultuur. In Frankrijk wordt de kennis van de wijncultuur van generatie op generatie overgedragen. Zelf heb ik verschillende professionele opleidingen gevolgd, maar de meeste kennis heb ik opgedaan door regelmatig af te toetsen bij andere wijnboeren en mee te doen aan competities. Door blind te proeven. Wat ik zo geleerd

'We zitten hier op de meest noordelijke wijnbouwgrens.'

heb, probeer ik te delen, bijvoorbeeld in een boek over hoe je in de Lage Landen mousserende wijn kunt maken. De tweede uitgave ervan verschijnt binnenkort. Je merkt dat mensen echt op zoek zijn naar die kennis.'

Is het een intensieve stiel?

'Ja. Ik steek er ontzettend veel tijd in, het hele jaar rond. Je kunt niet simpelweg *copy-paste* doen van het vorige jaar, je moet blijven meten om naar het einde van de zomer te beslissen wanneer je gaat oogsten. Je moet op het juiste moment een plukploeg bij elkaar krijgen. En eenmaal de oogst binnen begint het pas. De *verwijning* is een heel intensief proces. Wijn maken is een combinatie van wetenschap en intuïtief aanvoelen. Vroeger liet men de druiven gewoon gisten, tegenwoordig wordt er veel meer gestuurd door de wijnbouwer. Dat is een heel andere filosofie dan veertig jaar geleden. Je probeert bewust het natuurproduct

te brengen waar jij het graag wil hebben. Elk ras heeft zijn eigen kenmerken, de bodem speelt een rol, en natuurlijk is er ook de persoonlijke inbreng en smaak van de wijnmaker. Ik probeer de druiven naar optimale rijping te brengen. Dat brengt heel wat werk met zich mee. In januari begin je met snoeien, in mei heb je het eerste groen, dan moet je de eerste preventieve behandelingen op de druiven doen. Altijd moet je in de gaten houden of er geen plagen van insecten of ziektes de kop opsteken. Oogsten gebeurt gewoonlijk eind september, voor mousserende wijn twee weken eerder.'

'En dan is er natuurlijk ook nog het kelderfacet. Het wijn maken begint met de vergisting. Die duurt ongeveer een maand per ras. Het overtollige wijnsteenzuur zakt met de winterkou op natuurlijke wijze uit. Daarna gaan we overhevelen om onzuiverheden en neerslag van het gisten eruit te halen. Dat doen we door de wijn van hoog naar laag te hevelen, tot we klare wijn hebben. Je hebt dan ook nog de tweede stabilisatie, de eiwitstabilisatie. Pas in april gaan we assembleren. Wijnen van één ras, de zogenaamde *monocépages*, assembleren Anne en ik samen tot we een mooie wijn hebben. Zo kan je wijnen naar een hogere kwaliteit brengen. Het ene ras heeft bijvoorbeeld mooie aroma's, maar is nogal licht. Die combineren we dan met een ras met een stevigere ruggengraat. Hier komt de persoonlijke toets van de wijnmaker aan bod. Pas dan kan er gebotteld worden. En dan ben je al aan het plannen om opnieuw te oogsten... Het jaar is rond en je kan opnieuw beginnen. Eigenlijk ben je er elke dag mee bezig.'

Tervuren ligt tegen Overijse en Hoeilaart, de druivenstreek. De ideale plek om wijn te verbouwen?

'Historisch is dit sinds 1850 à 1900 een druivenstreek, met het glazen dorp Hoeilaart en uiteraard ook Overijse. We hebben hier weinig hagel en minder regen. Dat heeft te maken met het Zoniën-woud. De meeste wind komt uit het zuidwesten. Dat betekent dat we Atlantische luchtstromingen krijgen vanuit Frankrijk. Die brengen heel wat luchtvochtigheid mee, met soms zware onweders tot gevolg. Als die zware en koude luchtlagen het Zoniën-woud bereiken, worden die getemperd door het kleinere temperatuurverschil. In bosrijk gebied is het nu eenmaal minder heet dan op zandgrond.'

‘Wanneer je met je beide voeten in de wijngaard staat, dan merk je dat er iets aan het veranderen is.’

Hagel en regenval hebben we minder. Dat alles vormt een soort microklimaat. Binnen Noord-Europa is het hier een van de drogere streken. En tegelijkertijd is het toch een moeilijke breedtegraad voor wijn: we zitten op de meest noordelijke wijnbouwrens. Ik merk dat het klimaat de laatste tijd verandert. Ik heb meetwaarden van de laatste tien jaar en die zijn helemaal anders dan wat we vroeger hadden. We oogsten vroeger, ruim een week vroeger dan tien jaar geleden. Het fruit is sneller rijp. De bokkensprongen van het klimaat hebben vreemde gevolgen. Bij ons is het nog niet zo'n probleem, maar in de Champagnestreek zullen ze het bijvoorbeeld moeilijk hebben om plukkers te vinden als de *vendange* al in augustus moet beginnen. Daar wordt het stilaan prangend en dat is maar 300 km hier vandaan. Als je kijkt naar de metingen van de laatste dertig veertig jaar van de rijpheidsgraad van de druiven – de zogenaamde

most – dan zie je dat die snel is opgelopen. Dat is ideaal voor stille wijnen, maar voor mousserende wijn heb je een lagere rijpheidsgraad nodig. Een hoger zuurgehalte moet voor de typische frisheid van deze wijn zorgen en dat ben je snel kwijt als het langer warm blijft. Wij komen hier nu stilaan in een ideaal klimaat om schuimwijn te maken. Vroeger bleven de druiven zo lang mogelijk hangen, nu moet de wijnbouwer bij de pinken blijven om niet te laat te oogsten. Daarbij komt nog de wispelturigheid van ons weer. De seizoenen worden extremer waardoor de evolutie in rijkheden moeilijker kan worden ingeschat.’

Denk je dat ons klimaat echt radicaal aan het veranderen is?

‘Ik spreek over meetresultaten over een periode van tien jaar. Om van een echte klimaatverandering te kunnen spreken, heb je meer data over

DE Klarer Wein aus Tervuren

Koen Podevijn und Anne Robert aus Vossem haben ihren Garten in einen Weingarten umgewandelt. Wir haben mit ihnen über Trauben, das Terroir von Tervuren und darüber gesprochen, wie das Klima den Wein verändert. Aber zunächst und vor allem ist Weinbau ein intensives Gewerbe. ‚Ja. Ich stecke immens viel Zeit hinein, das ganze Jahr über. Man kann nicht einfach copy-pasten, was man letztes Jahr gemacht hat. Man muss zum richtigen Zeitpunkt lesen. Man muss ein Pflückteam zusammen bekommen. Und wenn die Lese erst einmal rein ist, geht es erst richtig los. Die Verweining ist ein überaus intensiver Prozess. Die Weinherstellung ist eine Kombination von Wissenschaft und intuitiver Einfühlung. Früher ließ man die Trauben einfach gären, heutzutage wird vom Weinbauer sehr viel mehr studiert. Das ist eine ganz andere Philosophie als vor vierzig Jahren. Man versucht bewusst, das Naturprodukt dorthin zu bringen, wo man es gerne haben möchte. Jede Sorte hat seine eigenen Merkmale, der Boden spielt eine Rolle, und natürlich gibt es auch den persönlichen Beitrag und Geschmack des Weinbauern.’

meer jaren nodig. Vroeger hebben we hier ook kleine ijstijden gekend, waardoor de wijnbouw in deze contreien teloor is gegaan. Hebben wij nu te maken met een tijdelijk verschijnsel of is er meer in de hand? Dat is de vraag. Maar wanneer je met je beide voeten in de wijngaard staat, dan merk je dat er iets aan het veranderen is.’

Wordt 2019 een goed wijnjaar?

‘De productie zal heel wat lager uitvallen dan vorig jaar, maar we zullen gezonde druiven plukken. Vanaf dan ligt de toekomstige kwaliteit van de wijn in de handen van de wijnmaker. Natuurlijk wordt het een goed wijnjaar! Het is aan de lezer om de Belgische wijn te ontdekken.’

 Je kan wijndomein Pot de Vin enkel bezoeken op afspraak, domeinpotdevin@telenet.be en www.domeinpotdevin.be

Eglegemvijver

Wandelen in de velden aan de Zenne

In het gebied tussen de Zenne, de Hoogstraat/Zemstseweg, de Brusselsesteenweg en de spoorlijn Mechelen-Dendermonde ligt een groot openruimtegebied dat een verkenning meer dan verdient.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Op deze lap grond van meer dan tweehonderd hectare op de grens van Zemst en Hombeek (Mechelen) vind je rust. Het is een plaats waar je eens stevig kunt uitwaaien. Welkom in *Het Schom*, want zo is dit gebied gemeenzaam bekend. Je kunt er probleemloos langs alle zijden aan beginnen. Via de Konijnenstraat, het Waterken, Voetweg nr. 96, de Eglegemvijver, het Schom (straatnaam), ... het maakt niet uit: een toegang vind je makkelijk. Eens je de eerste stappen naar het binnengebied hebt gezet, opent zich een andere wereld, weg van de drukke nabijgelegen E19 en enkele gewestwegen.

Eb en vloed

De troeven van Het Schom? Een open en onbebouwd landschap, de grote verscheidenheid aan leefgebieden, de combinatie van landbouwpercelen met plukjes bos, bomenrijen, grachten en veldwegen en natuurlijk de Zenne, die hier nog duidelijk onder invloed staat van de zee met een regelmatig getij. Mensen verbazen er zich altijd over dat eb en vloed zo zichtbaar zijn zo ver in

het binnenland. De Zenne bevat steeds meer leven. En dat is er aan te zien. Er zitten altijd wel meeuwen, eenden en ganzen hun kost bij elkaar te scharrelen of rustig te dobberen op het water. Wie het geluk heeft een ijsvogel over het water te zien scheren, maakt een bijzonder moment mee en kan er weer even tegen.

Leven op het land

Aan de overkant van de dijk liggen grote lappen open landbouwgebied waar je altijd wel meeuwen, kraaien en andere vogels kunt spotten. Er passeren regelmatig buizerds op doortocht. Je ziet ze van ver komen aanvliegen. Met wat geluk maak je de uitval van een sperwer of havik mee, want die broeden allebei in de buurt. Ook de torenvalk geeft regelmatig thuis en de late wandelaars horen wel eens de kenmerkende roep van een bosuil. Echte akkervogels zitten er uiteraard ook. In de zomer heb je drie soorten kwikstaarten, waarvan er in de winter nog eentje overblijft: de grote gele variant. Je ziet hem dikwijls in de buurt van de Brusselsesteenweg en iets verderop in de

Fatima Ualgasi is een geboren en getogen Vilvoordse met internationale roots, literaire ambities en diverse blogs. Voor *RandKrant* schrijft ze afwisselend met Tom Serkeyn, Joris Hintjens en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

buurt van voetweg nr. 96. Met zijn geel-grijze combinatie en zijn op en neer wippend staartje kan je hem moeilijk missen.

Vergezichten

Je zou denken dat er in deze tijd van het jaar niet veel te beleven valt op plantkundig vlak. Niets is minder waar. Door de zachte winters van de voorbije jaren staan er deze maand zelfs nog heel wat planten in bloei. Vogelmuur, madeliefje en paarse dovenetel doen dat al vanouds; nieuwkomers als bezemkruiskruid of asters tonen zich ook nu nog van hun beste kant. Als het vochtig genoeg is, tref je er in de graslanden en onder de bomen heel wat paddenstoelen aan. Meer dan genoeg uitdagingen dus om op ontdekkings-tocht te gaan.

Maar misschien geniet je nog het meest van het landschap. Omdat het zo vlak en open is, kan de wind hier zwaar tekeergaan. Gelukkig is er op de meeste plaatsen geen gevaar voor vallende bomen, die vind je veeleer aan de rand van het gebied. De wind is op zijn hevigst aan de plas van HombEEK, een enorme waterplas waar je helemaal rond kunt wandelen. Daar moet je dan weer wel opletten voor vallende takken.

Tijdens deze maand kan je bij goed weer zelfs nog wat libellen spotten, al loopt hun rijk stilaan ten einde. Vanaf mei volgend jaar zijn ze er opnieuw, met voor het hele zomerseizoen samen al snel een paar tientallen soorten. Vanop de Zennedijk heb je in alle richtingen mooie vergezichten over de hele zone. Op een bepaald moment komt de E19 akelig dichtbij, maar verder geeft hij weinig hinder. Vooral bij zuidwestenwind heb je er zo goed als geen last van en dat is de richting van waaruit de wind het meeste waait. In de buurt van Zemst dorp heb je enkele café's waar je rustig kan nagenieten. En als je nog niet uitgewandeld bent, ligt niet zo veraf het onvolprezen Vrijbroekpark te wachten op ontdekking. Twee mooie gebieden voor de prijs van één, zeg maar.

De canon

Tijdens mijn studies Germaanse Filologie leerde ik over de literaire canon. Een officiële canon bestond er toen nog niet. Sinds 2002 bestaat die wel voor de Nederlandstalige literatuur, en in 2015 kwam er eentje vanuit Vlaams perspectief. Beide projecten benadrukken dat het om een momentopname gaat: 'Dit is geen in beton gegoten inventaris van zogenaamd verplichte literatuur. Dit is geen stenen tafel voor de eeuwigheid [...] De canon is een gids, een inspiratie.'

Toen in het Vlaamse regeerakkoord de intentie geuit werd om een Vlaamse canon op te stellen, was ik zeker niet de eerste om te steigeren. Ik hou nu eenmaal van lijstjes. Toch heb ook ik mijn bedenkingen. Dat de Vlaamse geschiedenis een heikel canonpunt is, daarover hebben voldoende experts zich uitgelaten. Ik ga liever in op waar ik het meest in thuis ben: cultuur.

Een lijst maken van belangrijke literaire werken was geen sinecure en het resultaat blijft discutabel. Het meest recente werk in de Vlaamse lijst dateert van 1968 en er staan meer Nederlandse dan Vlaamse namen in. Dezelfde problemen zullen zich stellen bij kunstenaars en musici. Hoe breed definieer je cultuur? Zijn waarden en normen cultuur? Is godsdienst cultuur? Moet een eetcultuur ook in die canon? En indien ja, zijn frietjes met biefstuk Vlaams of Belgisch? Horen sportlui op de lijst? Indien ja, zijn de Rode Duivels dan niet ook een beetje Vlaams?

Wat is het criterium om te worden gezien als Vlaams? Gaat het over de taal die de persoon spreekt, de woonplaats of geboorteplaats? Wat met meertaligen? Nobelprijswinnaar Maurice Maeterlinck was een Gentenaar. Hij sprak volgens collega Marnix Gijsen

naast Gents ook Frans met een Gents accent, maar schreef in het Frans. Hij staat niet in de Vlaamse literaire canon. Is *Mijn vlakke land* van Brel Vlaams? Zijn *The Scabs* Vlaams? Ben ik voor jou Vlaams?

Vanaf wanneer is Vlaanderen Vlaanderen? Tot 1795 woonden wij hier in de Rand in het Hertogdom Brabant. De huidige invulling van Vlaanderen dateert pas van rond 1840. Het Nederlands dat jij en ik spreken is Brabants.

Ik vind die Vlaamse canon best wel leuk als experiment en bron van weetjes. Waar ik het moeilijk mee heb, is dat dit ingezet wordt als politiek instrument. Dat je in het kader van een inburgeringscursus aan nieuwkomers kennis meegeeft over onze cultuur en geschiedenis, spreekt vanzelf. Dat je kinderen diezelfde kennis bijbrengt eveneens. Maar het is niet aan politici om te bepalen hoe onze identiteit er hoort uit te zien. Door mijn afkomst heb ik naast de Vlaams/Belgische ook een stukje Duitse identiteit. Bij iemand anders is dat een stukje Waalse, Spaanse of Marokkaanse identiteit. Mogen wij niet trots zijn op alles wat onze identiteit uitmaakt?

Onderwijs moet jongeren helpen hun identiteit te vinden. Dat ik via de school kon kennismaken met cultuur met een grote C heeft mij gevormd. Mijn feitenkennis daarover heb ik zelf opgebouwd, mijn persoonlijke canon, die aansluit bij wie ik ben. Leer jongeren eerst en vooral in zelfvertrouwen zichzelf zijn, dat is vaak al moeilijk genoeg. Geef het geld voor die canon liever uit aan geestelijke gezondheidszorg en ondersteuning aan andersvaliden. Daar is, zeker bij jongeren, veel meer nood aan.

TEKST Fatima Ualgasi • FOTO Filip Claessens

In onze reeks *Levenskunst* gaan we met een aantal mensen op zoek naar wat het leven brengt en hoe dat zo komt.

‘Waarom blijven wij al die domme dingen doen?’

Hoe werkt ons menselijk brein? Christine Van Broeckhoven en Johan Braeckman proberen het al hun hele leven te doorgronden. TEKST Nathalie Dirix • FOTO David Legrève

Wat waren beslissende momenten in jullie leven?

Van Broeckhoven: ‘In 1984 kreeg ik de vraag of ik de genetische fouten wilde onderzoeken in de hersenen van mensen die op jonge leeftijd alzheimer kregen. Niet meteen een vraag die ik verwachtte. Ik was chemicus van opleiding, geen arts. Maar toen ik al die hersenen in bokalen zag, was ik verkocht. Als al die mensen dat orgaan, de essentie van hun wezen, voor wetenschappelijk onderzoek hadden afgestaan, dan kon ik toch niet anders dan daar iets mee doen. Sindsdien heeft dat fascinerende orgaan me niet meer losgelaten. Hersenen vormen de essentie van wie we zijn. Als ik naar mensen kijk, dan zie ik niet of ze blauwe, groene of bruine ogen hebben, maar wat er achter de façade zit, hoe ze denken. Ik vergelijk mijn zoektocht naar het functioneren van het menselijk brein graag met het leggen van een heel grote puzzel. Je weet dat je hem nooit helemaal zal kunnen leggen en toch blijf je verder zoeken.’

Braeckman: ‘Christine en ik komen uit heel andere werelden en toch delen we dezelfde fascinatie voor de hersenen en de mens. Wat mij vooral boeit, is de vraag waarom de mens, ondanks al de kennis die hij vergaart, zo vatbaar blijft voor irrationalisme. Waarom blijven wij toch al die domme dingen zeggen en doen? Je kan er niet omheen dat de mens een superintelligent wezen is. Chimpansees, olifanten en dolfijnen zijn intelligente dieren, maar ze zijn niet in staat om een raket naar de maan te sturen of aan wetenschappelijk onderzoek te doen. Wij kunnen dat wel en toch belet ons dat niet om met de regelmaat van de klok onze rede opzij te schuiven en irrationeel te denken en te handelen.’

‘Dat in de 19e eeuw de evolutietheorie van Darwin voor een geweldige schok zorgde, kan je nog enigszins begrijpen. Maar dat er vandaag nog steeds hoogopgeleide mensen aanhangers zijn van het creationisme, houd je niet voor mogelijk. Toch zijn zij ervan overtuigd dat het universum tot stand kwam zoals in het scheppingsverhaal van de bijbel, de koran of een ander zogenaamd heilig boek wordt verteld. Dat het menselijk brein in staat is om alle wetenschappelijke kennis naast zich neer te leggen en in te ruilen voor een door God ingegeven ‘waar-

heid’ boeit mij mateloos. Idem voor bijvoorbeeld homeopathie. Alle wetenschappelijke studies tonen aan dat het niet werkt en toch zijn er artsen die ervoor kiezen om de realiteit naast zich neer te leggen en homeopathie te verdedigen. Met andere woorden: ons brein is zeer goed in foute ideeën op een slimme manier te rationaliseren. Psycholoog en Nobelprijswinnaar Daniel Kahneman heeft aangetoond dat ons brein zo geprogrammeerd is dat het zichzelf de mist kan insturen. Dat neemt niet weg dat datzelfde menselijke brein tot geweldige dingen in staat is.’

Wat doet ouder worden met jullie?

Van Broeckhoven: ‘Ik sta daar niet bij stil. Soms zeg ik dat ik met ouder worden milder ben geworden, maar dan lacht mijn omgeving zich een breuk. Ik denk dat ik in se niet veranderd ben. En van de rimpels heb ik geen last. Ik heb nooit veel in de spiegel gekeken. Ouder worden zal pas een impact op me hebben wanneer het me belet om mijn wetenschappelijk werk verder te zetten.’

Braeckman: ‘Dat is een typisch antwoord van een

BRAECKMAN:

‘Als je niet gelooft in een leven na de dood hoeft de dood je geen zorgen te baren.’

gepassioneerde wetenschapper. Ik kan daar volledig inkomen. Zolang mijn denken niet wordt aangetaast, heb ik geen probleem met ouder worden. Dat ik fysiek met een aantal beperkingen rekening moet houden tot daar aan toe. Ik voel me niet geroepen om op oudere leeftijd met de fiets de Mont Ventoux op te rijden. Maar neem mij niet het plezier af van te blijven denken, lezen en schrijven.’

Zijn jullie klaar met de vergankelijkheid van het leven?

Braeckman: ‘Ik herinner me nog het plotse overlij-

den van een jonge oom. Ik was toen 18 jaar. Ik zag een immens verdriet bij mijn moeder en grootouders en dat hakte er diep in. Andere overlijdens zoals dat van mijn vader zes jaar geleden deden dat minder. Ik vond het erg, maar kon het beter plaatsen. Dat hij in zijn slaap overleden was en geen lijdensweg had moeten afleggen, heeft daarbij geholpen.’

Van Broeckhoven: ‘Jonge mensen verliezen doet iets met een mens. Zelf heb ik een broer van 15 jaar verloren. Hij overleed plots na een sportinspanning. Maar hoe erg dat ook was, een mens slaagt er na een tijd in die gebeurtenis een plaats te geven. Het leven gaat verder. Ik ben nu 66 jaar en zou kunnen berekenen hoeveel levensjaren me statistisch gezien nog resten. Toch hou ik me daar niet mee bezig. Ik ga door met leven en onderzoek doen zo lang ik kan. Pas wanneer mijn leeftijd me verhindert om dat te doen, zal ik beseffen dat ik in een andere levensfase ben gekomen.’

Het klinkt alsof het onvermijdelijke einde van dit leven jullie geen angst inboezemt.

Van Broeckhoven: ‘Als ik mag kiezen, dan ga ik voor een plots einde. Knip en gedaan.’

Braeckman: ‘Ik zou het liefst op een bewuste manier afscheid kunnen nemen van de mensen die me dierbaar zijn. Het besef dat je terminaal bent, is zwaar om dragen, maar het biedt je de kans om zaken te bespreken en in orde te brengen voor je heengaat.’

Van Broeckhoven: ‘Maar zou alles wat je in orde wil brengen dan al niet in orde moeten zijn? Trouwens, je kunt in je leven nooit klaar zijn met alles wat je zou willen gedaan hebben. Je kan alleen proberen zoveel mogelijk gedaan te hebben.’

Het valt op dat jullie op een heel rationele manier met de dood omgaan.

Van Broeckhoven: ‘Dood is dood.’

Braeckman: ‘Dat is juist. Het hoeft ons ook niet droevig te stemmen. Zoals Epicurus zei: *Als de dood er is, ben ik er niet. En zolang ik er wel nog ben, is de dood er niet.* Of Lucretius, een andere Romeinse filosoof: *Ik ben hier een oneindige tijd niet geweest en had daar geen last vast. Dan was ik er een kortstondige periode om er vervolgens weer een oneindigheid niet te zijn en ook daar zal ik geen last van hebben.* Als je niet gelooft in een leven na de dood hoeft de dood je geen zorgen te baren. Het wordt pas problematisch als er na de dood wel nog iets zou zijn.’

Van Broeckhoven: 'We mogen er echt wel van uitgaan dat de dood het einde is. Als je naar een dood lichaam kijkt, dan weet je toch dat het bewustzijn weg is. Religie kijkt daar anders naar. Hoewel ik het moeilijk heb met de irrationele kant van religie heb ik met de jaren meer begrip gekregen voor mensen die uit angst voor het grote niets troost zoeken in religie.'

Braeckman: 'Ik zie het als een onderdeel van mijn job om mensen hun irrationele angsten over de dood weg te nemen. Zoals jij het als je missie ziet om verkeerde denkbeelden over dementie weg te werken. Als ik er af en toe in slaag om iemand van een waanidee in verband met de dood af te helpen, dan vind ik dat al heel wat. De dood is niet het probleem, het sterven wel.'

Laten we terugkeren naar het leven. Meer bepaald naar het samenleven. Hoe kijken jullie naar de multiculturele samenleving in Brussel en de Rand?

Van Broeckhoven: 'Als humanist vind ik elke mens op zich interessant. We zouden beter wat meer met elkaar in dialoog gaan om te zien wat we van elkaar kunnen leren. Persoonlijk ervaar ik de intolerantie die ik de voorbije jaren in onze samenleving gestadig heb zien toenemen als iets heel negatiefs. Ik vrees dat we steeds meer naar een exclusieve in plaats van naar een inclusieve samenleving evolveren. Nochtans, mensen zijn mensen, wat hun sociale of culturele achtergrond ook is.'

'Mijn oudste zus woont in Brussel en ik merk daar meer tolerantie ten aanzien van mensen met een andere achtergrond dan in Antwerpen, waar ik zelf woon. Zelfs in mijn professionele omgeving ervaar ik dat mensen met een buitenlandse achtergrond het niet makkelijk hebben omwille van een aantal vooroordelen. Maar ook aan de kust of op het platteland merk ik dat er een bepaalde angst heerst ten aanzien van mensen met een andere huidskleur of religie. Ook al komen ze haast nooit met migratie in aanraking, toch zien ze mensen met een anders klinkende naam als een bedreiging.'

Braeckman: 'Waar komt die angst vandaan? Het is belangrijk om dat proberen te begrijpen. De verlichtingsfilosoof Spinoza zei: *Je moet niet verachten of bewenen, je moet proberen te begrijpen*. Vanuit je inzicht kan je proberen er iets aan te veranderen. We kunnen niet ontkennen dat we onze ogen hebben gesloten voor sommige samenlevingsproble-

Johan Braeckman

Professor Wijsbegeerte en Moraalwetenschap (Universiteit Gent).

Geeft lezingen over onder meer creationisme, pseudowetenschappen, bio-ethiek, wetenschap & religie en kritisch denken.

Ontving de Prijs Vrijzinnig Humanisme 2019 en de Loopbaanprijs van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

Publiceerde meerdere boeken, o.a. *Valkuilen van ons denken. Over de kracht van kritisch denken. Er was eens. Over de mens als vertellende aap. De ongelovige Thomas heeft een punt.*

Christine Van Broeckhoven

Gespecialiseerd in moleculaire biologie en genetica.

Gewoon hoogleraar aan de Universiteit Antwerpen.

Groepsleider voor dementie en verwante aandoeningen.

Ontving meerdere nationale en internationale prijzen voor haar onderzoek naar Alzheimer.

Richt het Brein Instituut vzw op voor fondsenwerving voor wetenschappelijk onderzoek naar Alzheimer.

Schreef het boek *Breïn & Branie*.

'Zolang mijn denken niet wordt aangetast, heb ik geen probleem met ouder worden.'

men. Uiteraard zijn er problemen op het vlak van racisme, maar ook het salafisme en de positie van de vrouw en homoseksuelen in sommige gemeenschappen is een probleem. We moeten een kat een kat durven noemen. Toch is er reden tot optimisme. Cijfers tonen aan dat racisme afneemt, wat niet betekent dat we niet alert moeten blijven. Waar we vandaag nood aan hebben, is aan meer openheid en positieve rolmodellen.'

Van Broeckhoven: 'Mijn kleinkinderen groeien vandaag op met kinderen die een andere huidskleur hebben. Voor die generatie zal samenleven met andere culturen natuurlijker verlopen.'

Braeckman: 'Cruciaal voor een moderne democratie is dat we spelregels hebben waaraan iedereen zich moet houden. Als je samen voetbal wil spelen, moet je je aan de buitenspelregels houden. Anders kan je niet tot een samenspel komen.'

Van Broeckhoven: 'De politici en de media zullen ook inspanningen moeten leveren om niet alleen de negatieve feiten over mensen met een andere achtergrond in de verf te zetten. We hebben nood aan echte feiten.'

Braeckman: 'Als politicus kan je de wij-zij-tenstelling makkelijk aanwakkeren. Ken je *het blauwe ogen bruine ogen experiment*? Jane Elliott, een Amerikaanse leerkracht, deelde op een dag de kinderen van haar klas in op basis van de kleur van hun ogen. De kinderen met de blauwe ogen waren zogezegd slimmer en kregen meer ▶

'Ik vrees dat we steeds meer naar een exclusieve in plaats van naar een inclusieve samenleving evolueren.'

EN Never-ending stupidity

Braeckman: 'We come from very different worlds and yet we share the same fascination for the brain and people. I am particularly interested in the question of why individuals, despite all the knowledge they accumulate, are still so prone to irrational thinking. Why do we keep saying and doing all these stupid things? The brain is programmed in such a way as to become kind of fogbound at times. Nevertheless, that same human brain is capable of such wonderful achievements.'

Van Broeckhoven: 'As far as diseases such as Alzheimer's or dementia are concerned, we still have a long way to go. We now know that brain cell degeneration occurs ten to twenty years before the first symptoms of the disease appear. In other words, we have to work preventively in order to fight the disease.'

- ▶ privileges dan die met de bruine ogen. Het was ontstellend om te zien hoe snel de kinderen die segregatie aanvaardden en ernaar handelden. Zowel de geprivilegieerden als de niet-geprivilegieerden. Dat groepsdenken zit dus in de menselijke natuur. Wat niet wil zeggen dat we dat niet kunnen keren. Door bijvoorbeeld elkaar beter te leren kennen en met elkaar handel te drijven.'

Welk boek of welke film heeft een grote indruk op je gemaakt?

Braeckman: 'Lezen is het liefste wat ik doe. Toen ik een jongen van 15 jaar was, heeft *Turks Fruit* van Jan Wolkers een grote indruk gemaakt. Het levenslustige en rebelse karakter van die roman sprak me aan. Op 18 jaar las ik *The Selfish Gene* van bioloog Richard Dawkins. Dat non-fictie boek heeft mijn passie voor de evolutietheorie aangewakkerd.'

Van Broeckhoven: 'In je jonge jaren kunnen boeken een grote impact hebben. Hoe ouder je wordt, hoe meer je weet en hoe minder boeken je kunnen verrassen. Als kind heb ik heel veel gelezen. Thuis waren we omringd door boeken. Met ouder worden, ben ik omwille van tijdsgebrek, steeds minder gaan lezen. Ik was dan ook blij toen ik een paar jaar geleden tijdens een reis erin geslaagd ben om een boek van John Irving helemaal uit te lezen. Hij is een van mijn favoriete auteurs. De laatste tijd stel ik vast dat ik enorm kan genieten van te wandelen in de natuur. Het helpt me om mijn hoofd leeg te maken. Ik hoop dat ik in de

toekomst opnieuw meer tijd zal hebben om boeken te lezen.'

Wat kan jullie tijdens de moeilijkere momenten in jullie leven troost bieden?

Braeckman: 'Als je in je persoonlijk leven met echte problemen wordt geconfronteerd, dan zoek je meestal de mensen op die dichtbij je staan. Ik denk dan aan mijn partner, vrienden of familie. Maar in dit leven ben ik eerlijk gezegd nog niet zo vaak getroost moeten worden. Ik heb relatiebreuken meegemaakt, maar dan recht je je rug en ga je verder met je leven.'

Van Broeckhoven: 'Moeilijke situaties los ik meestal zelf op. Tijdens een interview kreeg ik onlangs de vraag of ik vrienden heb. Eigenlijk niet, dacht ik. Er is natuurlijk mijn echtgenoot Marc bij wie ik terecht kan, maar toch zal ik de zaken waarmee ik zit eerst zelf verwerken en er pas nadien met hem over praten.'

Het feit dat je bij je partner terecht kan, geeft troost?

Braeckman: 'Natuurlijk speelt mijn partner een belangrijke rol in mijn leven. Weten dat ik met haar over allerlei zaken kan praten, geeft een fijn gevoel. Maar ik heb ook al situaties meegemaakt dat ik alleen was. Zo verbleef ik na een relatiebreuk eens drie maanden op een boot. In het begin werd ik met mijn alleen zijn geconfronteerd, maar dat gevoel is snel gekeerd. Ik stelde vast dat de pelikanen boven mijn hoofd en het boek in mijn handen prima gezelschap waren.'

Van Broeckhoven: 'Johan en ik hebben blijkbaar

meer gelijkenissen dan ik dacht. Ik hou ook van alleen zijn. In 2001 was ik voor een sabbatjaar in San Diego. Ik heb daar veel tijd alleen doorgebracht. Dat heeft mij geleerd om alleen te zijn zonder me eenzaam te voelen. Eigenlijk was dat een heel aangename periode.'

Hoe kijken jullie naar de toekomst?

Braeckman: 'Als je kijkt naar het leven van onze voorouders dan kan je niet anders concluderen dat we erop vooruit zijn gegaan. Voor de gemiddelde mens is de levenskwaliteit sterk verbeterd in vergelijking met de voorbije eeuwen. En wat de opgang van ziektes zoals, dementie, alzheimer en kanker betreft, laten we niet vergeten dat dit een gevolg is van het feit dat we ouder worden. Er is dus voldoende reden om positief naar de toekomst te kijken.'

Van Broeckhoven: 'De vergrijzing wordt vaak te eenzijdig en te negatief belicht. Dat onze levensverwachting stijgt, hebben we te danken aan de wetenschap. Op het vlak van het vervangen van een heup of een knie, staan we heel ver. Wat ziekten als alzheimer of dementie betreft, hebben we nog een hele weg af te leggen. Ondertussen weten we dat het degenereren van de hersencellen al optreedt tien tot twintig jaar voordat de eerste ziektesymptomen zich manifesteren. Dat wil zeggen dat we preventief moeten werken om de ziekte tegen te kunnen houden. Een remedie tegen alzheimer is nog niet voor morgen, maar we kunnen wel degelijk stappen voorwaarts zetten. Het is een kwestie van investeren. Waarop wachten we?'

Drijven, niet jagen

Bij schapendrijven denken we vooral aan uitgestrekte vlaktes op de Britse eilanden, maar ook in ons land beoefenen mens en dier de sport. Carina Van Meerbeek en Freddy Maes uit Wemmel zijn enkele van de schapendrijvende krachten bij de club Schapendrijvers Denderstreek uit Essene.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Schapendrijven was vroeger vooral een landbouwactiviteit. Ook vandaag gebeurt het nog dat herdershonden worden ingezet bij verantwoord natuurbeheer, maar schapendrijven is vooral een sport geworden. Al van lang voor de eerste officiële wedstrijd in 1873 organiseert men in Groot-Brittannië *trials* of kleine competitie schapendrijven. In 1906 werd in Schotland de International Sheep Dog Society (ISDS) opgericht, waarvan via de Federatie Schapendrijven België (FSB) ook Schapendrijvers Denderstreek lid is. Het is géén hondenschool, wel een vereniging voor baasjes die hun herdershonden al dan niet in wedstrijdverband schapen laten drijven.

Kordaat in de modder

Carina en Freddy zijn dus geen schapenboeren of herders, al hebben ze thuis wel een paar schapen staan. Alles begon bij hun liefde voor de Border Collie, de levendige herdershond die van een uitdaging houdt en genoemd is naar de regio van de Schotse Borders. Hun eerste hond Flash was een kruising tussen een Border Collie en een Australische herder. Zorkan, Gibb en Kite zijn zuivere Border Collies. Carina: 'Niet alle leden van onze club hebben wedstrijdshonden. Werken met schapen is ook een actieve manier om de hond uit te laten. Zowel voor de hond als voor zijn baasje.' Zo helpt Freddy nieuwe leden hun hond onder controle te krijgen om ze daarna te laten trainen met de schapen van de club. 'Het voordeel is dat je veel samen buiten bent met je hond, maar het is werken. Je moet het terrein kennen, de schapen reageren verschillend en de weersomstandigheden spelen een rol. Ook in de sneeuw en de modder wil de hond naar de schapen. Daar moet je tegen kunnen.' Je kan een Border Collie ook gewoon gehoorzaamheidstraining geven, aldus Carina, maar dat gaat niet goed samen met schapendrijven. 'Gehoorzaamheidstraining gebeurt dicht bij het baasje. Om te drijven moet de hond het gewoon zijn op afstand te werken en te gehoorzamen. Bij het schapendrijven moet je kordaat durven zijn. Je mag de hond niet afbeulen, maar ook niet te snel tevreden zijn. Op honden die de schapen bijten

zijn we streng.' Freddy: 'Een hond is een jager. Dus als hij schapen ziet, wordt hij wild en gaat hij jagen. Daar mag je als baas je ogen niet voor sluiten. Hij moet drijven, niet jagen.'

EK en WK

Voor een wedstrijd wordt een terrein ingedeeld met vooraan een paal waar het baasje plaatsneemt en achteraan een paal waar de kudde zich bevindt. Het baasje moet de herdershond naar de kudde *opsturen* en hem de kudde in rechte lijnen langs een vast parcours met poorten naar een kooi of *pen* laten drijven. Onderweg moet de hond de kudde ook in twee delen kunnen scheiden. De wedstrijden verlopen tegen de tijd. Er zijn drie klassen met een verschillende moeilijkheidsgraad. Een jury geeft punten op het verloop van de *run*. De commando's worden in het Engels gegeven, maar ook lichaamstaal speelt een rol.

'In België zijn er maar twee à drie grote clubs die aan schapendrijven doen', aldus Carina. 'Daarnaast heb je ook mensen die individuele trainingen geven. Via kwalificatietrials kunnen de honden en hun baasjes eventueel naar Europese en Wereldkampioenschappen.' Die laatste worden meestal in Groot-Brittannië georganiseerd, waar de plaatselijke deelnemers met de meeste prijzen gaan lopen. Freddy: 'De wedstrijdstandigheden op zo'n kampioenschap zijn helemaal anders dan bij ons. De terreinen in Engeland, Nederland of Duitsland zijn vele malen groter. Dat zijn onze honden niet gewoon.'

'Schapen drijven is een actieve manier om de hond uit te laten.'

Zennelab geeft wijk het Broek een tweede

In de wijk het Broek in Vilvoorde wordt een nieuw stadsproject uitgewerkt. Om te vermijden dat de oorspronkelijke bewoners zich niet meer in de buurt zouden herkennen, werd in 2015 Zennelab opgericht, een ontmoetingsplek waar wordt nagedacht over de toekomst van de wijk. **TEKST** Wim Troch • **FOTO** Filip Claessens

Wie vijftien jaar geleden door de wijk het Broek wandelde, zag een wat afgesloten woonwijk tussen het kanaal Brussel-Willebroek en de Schaarbeeklei. Kleine arbeidershuisjes werden omsingeld door vaak leegstaande loodsen en fabrieksterreinen. De poetsproducten van Ca Va Seul, de draaibanken van Mondiale, de kachels van Peeters Buelens, de auto's van Renault of de generatoren van Focquet; het is maar een greep uit wat vroeger in het Broek werd gemaakt.

Werd, want één voor één trokken de bedrijven weg. Maar waar de wijk vijftien jaar geleden een troosteloze aanblik had, heeft het Broek zijn tweede adem gevonden. De arbeiderswoningen staan er nog altijd, een groot deel van de fabrieksgebouwen is gesloopt. De komst van productiehuis Woestijnvis in 2007 was een opsteker en met de Kruitfabriek telt de wijk een hippe hot-spot voor cultuur en ontspanning. Twee nieuwe rusthuizen werden gebouwd, waarvan één met kinderdagverblijf. In de strook langs het kanaal verrijst het ene appartementsgebouw na het andere. Er komt ook een school en een fietsersbrug moet wandelaars en fietsers snel en veilig over het kanaal naar het park Drie Fonteinens brengen.

Betrokkenheid creëren

De wijk verandert dus zienderogen. Om te vermijden dat de ultramoderne appartementen en de oorspronkelijke woningen twee gescheiden werelden worden, werd in 2015 Zennelab in het leven geroepen. Samen met de stad wil Riso (Regionaal Instituut voor Samenlevingsopbouw) Vlaams-Brabant de bestaande wijk integreren in de stadsvernieuwing. Isolde Vandemoortele van Riso: 'We willen betrokkenheid creëren bij de inwoners en hen informeren over de plannen, maar ook een nieuwe wijkidentiteit ontwikkelen. Daarnaast hebben we aandacht voor woonkwaliteit. Zo is er een renovatieproject van de stad

'We willen betrokkenheid creëren en een nieuwe wijkidentiteit ontwikkelen.'

Bijenboek

Dat bijen de jongste jaren in het middelpunt van de belangstelling staan, is een understatement. Tegenwoordig vind je in elk magazine, krant of nieuwssite tekst en uitleg bij het wel en wee van deze bijzonder interessante insectengroep. Velen weten van het bestaan af van de honingbij, maar dat er daarnaast driehonderdzestig soorten wilde bijen bestaan, is voor velen een verrassing. Toch hebben al wat geïnteresseerden tegenwoordig een bijenhotel in de tuin waarmee je probleemloos enkele soorten kunt verleiden om daar hun nest te maken. Verder blijven het toch redelijk onbekende beestjes.

Daar probeert Pieter Van Breugel verandering in te brengen met zijn *Basisgids Wilde Bijen*. Niet minder dan honderddrieëndertig soorten passeren de revue, waarvan uiteraard de hommels - ja dat zijn ook wilde bijen - misschien de bekendste groep vormen. De kennismaking met deze diertjes gebeurt op een bijzonder hartelijke manier. Je leert ze kennen zoals je ze in het veld kunt tegenkomen. Hun doen en laten wordt per familie beschreven in enkele aparte hoofdstukken en de representatieve soorten krijgen een individuele bespreking, aangevuld met veel foto's.

Zo krijg je een idee van de verscheidenheid van deze grote groep van de vliesvleugeligen, waar bijvoorbeeld ook de mieren en wespen toe behoren. Het is bijzonder boeiend het boek te doorbladeren om alle details te weten te komen. En als je buiten een bijtje hebt gezien, zal je zeker naar dit boek teruggrijpen in de hoop dat je de soort kan herkennen.

Dat zou kunnen tegenvallen, want de onderscheidende verschillen zijn dikwijls zeer subtiel. Zonder enige ervaring is het niet makkelijk om te weten waar je moet op letten. Maar oefening baart kunst en misschien helpt het internet jou in de zoektocht naar de naam van het beestje. Hoe dan ook: dit boek brengt de bijen tot in je huiskamer en dat gebeurt op een meer dan voortreffelijke manier.

TEKST Herman Dierickx

 Basisgids Wilde Bijen van Pieter Van Breugel, 2019, KNNV Uitgeverij, 176 blz., 22,96 euro.

adem

en de provincie dat de bewoners moet aanmoedigen om hun woningen op te frissen en energiezuiniger te maken.'

'Soms vragen we de mensen expliciet naar hun noden, maar beter is om hen tijdens een informeel gesprek spontaan te laten vertellen over wat beter kan. Uit die gesprekken kwam bijvoorbeeld een grote bezorgdheid naar voren over het toenemend aantal wagens in de wijk. Ook over de luchtkwaliteit komen er steeds meer vragen.' Niet verwonderlijk: de wijk ligt letterlijk in de schaduw van het viaduct van Vilvoorde en de drukke Schaarbeeklei.

Barbecue

Op de noden van de bewoners wordt gepoogd een antwoord te bieden. Een oude schrijnwerkerij werd gesloopt om samen met de bewoners een park aan te leggen. In *De Loods* en in een rijwoning langs het park vinden tal van activiteiten plaats: van een leesclubje en naai-momenten tot koken met voedseloverschotten, Nederlandse les of *freerunning*, ook bekend als *parkour*, waarbij de deelnemers over hindernissen lopen en springen. In de tuin van de Loods kweken de bewoners groenten op een ecologische manier. 'Sommige activiteiten komen er op vraag van de bewoners, andere zijn dan weer ontstaan omdat een vereniging of een vrijwilliger zich wilde engageren.'

De nieuwe inwoners betrekken, is een belangrijke opdracht. 'Soms zien we

mensen van het nieuwe rusthuis gebruikmaken van onze petanquebaan en we hebben hier ook al mensen uit de nieuwe appartementen in het park gezien. Dat is positief. Momenteel is het park nog wat ingesloten, maar binnenkort wordt het gebouwtje aan de Harensesesteenweg afgebroken waardoor de ingang van het park beter zichtbaar wordt. Dat zal de drempel verlagen. Iedereen is welkom. Er staat een barbecuestel, dat je mag gebruiken als je achteraf alles mooi opruimt.'

Toekomst

Enkele maanden geleden kreeg Zennelab bezoek van studenten van de Technische Universiteit Delft. Samen met de bewoners werkten de studenten rond groene ruimte in de stad. 'De bewoners namen deel aan workshops waarin ze hun ideeën kwijt konden. Na afloop presenteerden de studenten verschillende ontwerpen voor een toekomstig park in de wijk. Het was fijn om in de tekeningen de inbreng van de bewoners terug te vinden.'

Tot 2022 zal Riso in het Broek blijven. 'Tegen dan moeten we aan de stad een voorstel doen in verband met de behoeften van de inwoners. Ik merk dat er de laatste tijd heel wat animo is over groene ruimte en luchtkwaliteit. Het besef dat groen een buurt aangenamer en gezonder maakt, is sterk gegroeid. Dat zal dus allicht zijn vertaling krijgen in ons voorstel aan de stad.'

Second souffle pour le quartier het Broek grace à Zennelab

Afin d'éviter que les habitants initiaux de het Broek à Vilvoorde ne puissent plus se reconnaître dans leur quartier, Zennelab a vu le jour en 2015. Ce lieu de rencontre invite à réfléchir à l'avenir. Il y a quinze ans het Broek, un peu isolé entre le canal Bruxelles-Willebroek et la Schaarbeeklei, avait un aspect désolant. Des petites maisons ouvrières y étaient encerclées

par des entrepôts, souvent abandonnés, et des terrains industriels. Les uns après les autres les entreprises ont quitté het Broek. Mais à présent le quartier trouve son second souffle. Avec ses activités, Zennelab souhaite impliquer davantage les habitants et développer une nouvelle identité de quartier.

In onze reeks *Van God weg* gaan we dieper in op de herbestemming van religieus erfgoed.

Wivinaklooster stimuleert

Reclamebureau FamousGrey nam enkele jaren geleden zijn intrek in het Sint-Wivinaklooster in Groot-Bijgaarden. Voor de negentig personeelsleden biedt dit religieuze pand in het groen een unieke en rustgevende werkomgeving.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

Huidig voorzitter Marc Fauconnier, ex-ceo en medeoprichter van het reclamebureau Famous, heeft niet de minste twijfel. Vandaag zou hij het beschermde Sint-Wivinaklooster opnieuw aankopen en renoveren. Hij is overtuigd van de meerwaarde van de locatie voor zijn bureau dat een belangrijke speler is in de wereld van communicatie en reclame.

Cannes

‘Samen met twee partners heb ik in 1999 het reclamebureau Famous opgericht. Ongeveer zeventien jaar zijn we zelfstandig door het leven gegaan. Drie jaar geleden heeft het internationaal reclamebureau Grey 75% van onze aandelen overgenomen. Vandaar de fusienaam FamousGrey. Proximus, Volvo en de NMBS behoren tot de top drie van onze klanten. Met de huidige omzet staan we in de ranking van de Belgische reclamebureaus op de zevende plaats. Creativiteit is onze belangrijkste hefboom. Sedert de oprichting zitten we bij de top vijf van de meest creatieve bureaus. Bij de uitreiking van de *chapeaukes* (beeldjes met een hoedje) door de vereniging Creative Belgium vallen we elk jaar in de prijzen. De echte toetssteen is evenwel het jaarlijkse internationaal festival in Cannes dat de beste reclamecampagnes bekroont. Telkens slagen we erin een paar leeuwen in de wacht te slepen’, zegt Fauconnier niet zonder trots. Hij schetst hoe ze de stedelijke biotoop van de hoofdstad met zijn typische cafés en restaurants geruild hebben voor een inspirerende groene omgeving in Groot-Bijgaarden.

Zachte renovatie

‘Nadat de Benedictijnen het klooster hadden verlaten, stond het tien jaar leeg. Het droeg zichtbare sporen van verval en vandalisme. In 2012 hebben we het imposante klooster met de aanpalende kerkkapel gekocht en zijn er een jaar later ingetrokken. Met de Gentse architecten van Vylder Vinck Taillieu hebben we er een modern kantoor ingericht met respect voor de ziel van het oorspronkelijke gebouw. De vloer is intact gebleven. De stenen muur van de kloostergang is op het gelijkvloers en de eerste verdieping over de hele lengte vervangen door een glazen wand voorzien van glazen schuifdeuren. Op die manier krijgen de bureaus van twee kanten lichtinval en behouden we de charme en de sfeer van de klassieke kloostergang. Op de bovenste zolderverdieping zijn de vroegere *chambretten* in de slaapzaal

creativiteit

weggehaald om er een open ruimte te creëren. Het aparte karakter van die bovenverdieping wordt bepaald door het behoud van het oorspronkelijke houten gebinte. Het gerenoveerde kloostergebouw biedt ontzettend veel kwaliteit. Een dergelijk kader stimuleert de creativiteit en inventiviteit', benadrukt Fauconnier.

'Onze grootste vergaderruimte is evenwel het park. We zijn naast het klooster immers ook mede-eigenaar van het fraai aangelegde park met vijver. Onze medewerkers gaan er geregeld wandelen en samen brainstormen over de aanpak van een reclamecampagne. Het park is een enorme troef: in de zomer eten we buiten, spelen badminton en kunnen er van alles organiseren. Die groene long geeft ons zuurstof.'

Bestemming kapelkerk

Fauconnier wijst erop dat de kapelkerk, de traphal en de klokkentoren geen deel uitmaken van de kantoorruimte en ook nog niet zijn gerestaureerd. 'In de kapel tref je mooie gewelven aan, een orgel dat nog intact is en in de glasramen is het wonder uitgebeeld waaraan Wivina haar status als heilige heeft te danken. Ze is een spirituele vrouw uit de Middeleeuwen die aan de basis ligt van deze religieuze site met klooster en kapel, waar de Benedictinessen zich later gevestigd hebben.' FamousGrey is nog op zoek naar een bestemming voor de kapel en mikt op een externe partner en investeerder.

EN The creativity-inspiring Convent of St. Wivina

The FamousGrey advertising agency swapped the urban environment of the capital city with its typical cafés and restaurants for an inspiring green setting. The agency moved into the Convent of St. Wivina in Groot-Bijgaarden a few years ago. Nestled in a leafy setting, this religious establishment offers a unique and peaceful working environment for the 90-strong workforce. 'The convent was left empty for ten years after the Benedictines left it. The building was marked with traces of decay and vandalism. We have turned it into a contemporary office while respecting the spirit of the original building,' says the chairperson, Marc Fauconnier.

GoedGekruid brengt ons deze keer naar Meise. We kloppen aan bij Martine Van Den Broeck, plantenfanaat, voormalig snijbloemenkweker, kruidengids, planteninventarisator en meesterherborist.

TEKST Sofie Van den Bergh • FOTO Filip Claessens

Het tuinbouwbedrijf achter haar woning verraadt dat planten en gewassen haar niet vreemd zijn. Zo nu en dan waagt Van Den Broeck zich aan een kruidig lapmiddeltje tegen kwalen allerlei. 'Ik groeide op in het tuinbouwbedrijf van mijn ouders. Al van kinds af aan zat ik tussen de planten. Mijn ouders waren ook altijd sterk geïnteresseerd in de geneeskrachtige eigenschappen van kruiden. Mijn moeder vertelde mij welke planten ik voor wat kon gebruiken.' Een opleiding tot natuurgids en herborist later, geeft ze rondleidingen in de Plantentuin van Meise. En hoewel het daar vaak over exotische kruiden gaat, houdt ze het ook graag bij wat er hier te vinden is. Weegbree, bijvoorbeeld.

Onkruid bestaat niet

Voor de één een onkruid, voor de ander een wondermiddel. Weegbree, te vinden op wegen, tussen kasseien, in de tuin, naast de tuin. Overal eigenlijk en dat mag letterlijk genomen worden. 'Weegbree is een plant die overal ter wereld voorkomt. De zaden ervan blijven heel makkelijk aan voetzolen kleven en zo kwam het door de kolonisten overal terecht. Waar de mens ooit een voet zette, is er weegbree te vinden.'

Omdat het een typische tredplant is – een plant die tegen een stootje kan en dus niet

stuk gaat van zodra er op gestapt wordt – beschouwen mensen het vaak als onkruid. Maar dat klopt niet. 'Onkruid betekent voor mij: geen kruid. En dat is het laatste wat je van weegbree kan zeggen. Mensen weten gewoon niet wat ze met weegbree kunnen verhelpen en beschouwen het als een plant die in de weg staat van hun netjes onderhouden bloemenperk. Akkoord, ik haal soms ook iets weg, maar noem een kruid geen onkruid wanneer het eigenlijk allerlei eigenschappen heeft die goed zijn voor de mens.'

Allrounder

Van weegbree bestaan verschillende varianten, maar eigenlijk lijken ze allemaal een beetje op elkaar en hebben ze ongeveer dezelfde eigenschappen. En dat zijn er wel wat. 'Ik noem weegbree het EHBO-plantje omdat je er in feite een EHBO-kit mee op zak hebt. Het geneest wonden, heeft een ontsmettend effect, verzacht pijn bij bijensteken en helpt tegen blaren. Daarenboven heeft het blad een parallelnervige structuur, waardoor je de draden of nerven onderaan de blaadjes er makkelijk kan uittrekken. Het gekneusde blad kan dan met hulp van de nerven op wonden gefixeerd worden. Geen pleisters meer nodig!' Naast het ontsmettende effect hebben de zaden van weegbree ook een laxerende werking en kan er van de blaadjes thee worden getrokken tegen hoest en bronchitis.

'Thee van de blaadjes in combinatie met citroen, tijm en een beetje zoetstof verhelpt op een paar dagen tijd een stevige hoest. En het is lekker om te drinken. Voor mij is weegbree een fantastische plant. Ik herinner me nog dat ik als kind op vakantie eens op steengruis was gevallen. Mijn hand lag volledig open. De dag erna was alles opgezwollen en ontstoken. Mijn ouders en ik zijn op zoek gegaan naar weegbree en gelukkig vonden we het. Op enkele dagen tijd was mijn hand volledig genezen. Sinds dat moment zweer ik dus bij weegbree.'

Melodieën zonder vervaldatum

'*You made me cry*', zei de Amerikaanse regisseur Tim Burton toen hij hoorde wat Michel Bisceglia met de muziek uit zijn films had gedaan. Het resultaat van een rijkgevulde verbeeldingswereld en loopbaan als pianist, componist en arrangeur. Het buitenbeentje uit Zwartberg is na de muziekwereld ook de filmwereld met bravoure ingerold.

TEKST Tom Peeters • FOTO Filip Claessens

Eigenlijk was het de bedoeling dat het maar bij één concert zou blijven', zegt Michel Bisceglia. 'Eerst zag ik het niet zitten. Er was geen budget voor een symfonisch orkest en ik kon zo'n weelderig georkestreerde muziek toch niet met mijn trio afhaspelen? Toen men mij vertelde dat Tim in de zaal zou zitten, begon ik te twifelen. (lacht) Uiteindelijk heb ik nog wat extra instrumenten kunnen toevoegen: cello, klassieke percussie, klarinet en een kinderkoor.'

Na het concert was Burton in zijn nopjes, ook over het eerste luik van het programma met muziek van Bisceglia zelf voor o.a. Blue Bird van Gust Van den Berghe en de Rocco Granata-biopic Marina. De foto met blije gezichten van Bisceglia en Burton werd gedeeld op Instagram en plotsklaps begonnen alle culturele centra te bellen. 'Dat was een opsteker, want ik had veel tijd gestoken in het opnieuw arrangeren van het originele materiaal.' Naast het componeren, arrangeren, orkestreren en dirigeren, blijft hij graag lesgeven. Zo geeft hij piano aan de academie van Grimbergen. Met roots in een Italiaans immigrantengezin zonder muzikale achtergrond in het Zwartberg van de jaren 1970 was een muzikale carrière niet vanzelfsprekend. 'Nu kan ik anderen doen wenen met mijn muziek en weet ik hoe ik melodieën moet polijsten, maar ooit heb ik het zelf moeten leren.'

Melodieën naar je hand zetten, was dat een werk van lange adem?

'Dat was vooral vallen en opstaan. Als tiener heeft mijn privéleraar *Irvino Defays* me op weg geholpen.

Hij zei nooit dat we jazz gingen leren of zo. Hij sprak altijd over moderne muziek. Dat kon Miles Davis zijn, maar ook Mozart of Haydn. Ooit kwam hij uit Salzburg terug met een pedagogisch boekje over melodieën. Ik dacht dat hij daar enkele lesjes uit zou doceren, maar we zijn er anderhalf jaar zoet mee geweest. Soms kreeg ik er een punthoofd van, maar we hebben het DNA van de melodie helemaal ontrafeld. Dat heeft mijn verdere carrière getekend. Met mijn spaargeld kocht ik later mijn eerste Rachmaninov-pianoscore die ik tot in de kleinste details bestudeerde. Van thuis uit mocht ik geen muzikant worden. Pas toen ik op mijn 23e les gaf aan het conservatorium beseften mijn ouders dat er misschien toch een volwaardige job in zat.'

Intussen heb al bijna 25 jaar een jazztrio en zien we jou opduiken op popalbums van Ozark Henry en Hooverphonic. Is je veelzijdigheid een extra troef?

'Ja, omdat ik geen klassieke opleiding heb genoten, zie ik elke nieuwe opdracht als een uitdaging of ze nu van de opera van Aken komt of van de AB. Op mijn 21e toerde ik met de Amerikaanse jazztrompettist Randy Brecker. Componeren en orkestreren leerde ik in mijn vrije tijd. Op mijn 27e ben ik ook beginnen produceren. Van Kris De Bruyne en Rocco Granata had ik nog nooit gehoord toen men me voorstelde samen te werken. Ik werkte hard in moeilijke omstandigheden. Gelukkig moest ik nooit veel nadenken over hoe ik iets schreef. Ik werk heel intuïtief en de melodieën komen makkelijk. Het is meer een kwestie om alles georganiseerd te krijgen.'

Wie heeft je interesse in filmmuziek aangewakkerd?

'Mijn zus werkte vroeger in een bioscoop in Genk. Ik kreeg haar gratis tickets en speurde in de kleine lettertjes van de filmaffiches naar de componist. Als die me beviel, ging ik kijken. De korte inhoud interesseerde me niet. Ik begon ook scores te kopen en zoals ik als autodidact de muziekwereld ben ingerold, gebeurde dat ook met de filmwereld. Ik spoelde video's honderden keren terug om te begrijpen wat de functie was van de muziek in een bepaalde scène. Tegenwoordig componeer ik steeds minder op beeld. Als ik een script lees, hoor ik de muziek vaak al. Zo moest het hoofdthema van Marina intelligent zijn, iets met Italië te maken hebben, maar ook de lijdensweg van Rocco moest er in vervat zitten. Al die puzzelstukjes moet je goed zien te krijgen met de melodie als leidraad. Slechte melodieën vervallen na twee weken, goede worden alleen maar beter. Toen ik met Edward Scissorhands mijn eerste film van Tim Burton zag, dacht ik alleen maar wow. De thema's van Danny Elfman zijn zo krachtig dat, als je ze op piano speelt, je precies in de film zit. De complimenten van Tim deden deugd. Vroeger zei men al dat mijn manier van spelen beeldend klonk. Door de kansen die ik de voorbije vijftien jaar in de filmwereld kreeg, heb ik dat nog kunnen versterken.'

Michel Bisceglia plays Tim Burton

ZA • 23 NOV • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO • 5 DEC • 20.15

Alseberg, CC De Meent, 02 359 16 00

Werk en helden van **Koen Buyse**

MUZIEK Even opschudding in muziekland. Volgens niet zo goed geïnformeerde bronnen zou de Limburgse rockband Zornik in 2020 een comeback maken. Frontman **Koen Buyse** deed dat bericht niet veel later op zijn Facebookpagina af als fake news. Wat er ook van zij – de fans kunnen nog altijd genieten van het werk van Koen Buyse, die met zijn intieme theatertournee My Works, Classics & Heroes CC De Factorij in Zaventem aandoet. Buyse staat niet alleen bekend als de Belgische Brian Molko van Placebo of Matthew Bellamy van Muse (waarvoor hij met Zornik nog het voorprogramma verzorgde). Hij is als zichzelf ook de auteur van zeven albums, tien songs waarmee hij bovenaan stond in De Afrekening en tal van muzikale nevenprojecten. Tijdens dit concert maakt Buyse dan ook een trip langs zijn eigen songs én de klassiekers van de helden die hem hebben beïnvloed. Het is een uitnodiging in de jongenskamer waarin Buyse in de weer was met zijn mixtapes, gitaar en piano om Faith No More, Oasis, Guns 'n Roses, Johnny Cash en Tom Petty naar de kroon te steken. • MB

VR • 29 NOV • 20.00

My works, classics & heroes

Koen Buyse

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Dat meisje zingt **Sefardische liefdesliedjes**

MUZIEK Ladino is een oude taal die maar met mondjesmaat wordt gesproken door Sefardische joden die lang op het Iberisch schiereiland woonden tot ze daar in de 15e eeuw werden verdreven. De taal verhoudt zich tot het Spaans zoals het Jiddisch tot het Duits. De Amsterdamse zangeres **Noam Vazana**, die in Israël opgroeide nadat haar ouders in de jaren vijftig vanuit Marokko emigreerden, eert deze taal en de Sefardische cultuur op haar derde album Andalusian Brew. Vazana is jazzpianiste en tromboniste die met open blik naar klassieke muziek, popmuziek en oude volksmuziek kijkt. In haar brew of brouwsel vermengt ze de Sefardische liefdesliedjes en bruiloftsliedjes van haar grootmoeder – die ze op straat herkende toen ze in 2014 voor het eerst naar Marokko reisde – met Arabische en

Noord-Afrikaanse muziek. Dat alles in sobere uitvoeringen met een uitgebreid instrumentarium van gitaren, elektronica, percussie en de hypnotiserende stem van Vazana. De zangeres bracht Andalusian Brew overigens uit onder de naam Nani of 'meisje', omdat haar grootmoeder haar altijd zo noemde. Dat meisje speelde ondertussen op prestigieuze festivals als North Sea Jazz, Music Meeting, Jazzahead en komt nu naar Vilvoorde. • MB

WO • 13 NOV • 20.30

Andalusian Brew

Nani/Noam Vazana
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Twee gezichten

JEZUS-EIK Met zijn robuuste, afgeschilderde gevel, traliewerk voor de ramen en gesculpteerde metalen voordeur ziet de Villa Limpens er langs de drukke Brusselse Steenweg niet bepaald uitnodigend of vriendelijk uit. Zodra je echter de voordeur achter je dichttrekt, betreed je een andere wereld. In de leefruimtes danst het binnenvallend licht op de glanzende parketvloeren. Je blik gaat automatisch naar buiten, naar de fantastische, glooiende parktuin met adembenemende bomen. Villa en vallei dragen ongetwijfeld de rijke geschiedenis van Jezus-Eik in zich. Tot in de 19e eeuw was Jezus-Eik een klein gehucht te midden van een groot bos dat deels koninklijk jachtdomein was. Bij het ontstaan van België werden delen van het bos ontgonnen voor industrialisatie. Drie woningen en een smidse werden hier in 1838 opgetrokken met waterput en een groot weiland. Hierdoor was de plek ideaal om dienst te doen als postwissel. Uitgeputte postkoetspaarden werden hier vervangen door uitgeruste paarden. De wisselpost verdween al snel door de komst van de trein en in 1850 vestigde de Gendarmerie van Overijse zich hier tot voor WO1. In 1932 kocht de familie Limpens het domein en bouwde het om tot buitenverblijf. De hoogst originele Belgische architect Henri Lacoste, gefascineerd door de Oudheid, stond in voor de verbouwingen. Hij doorweefde een fijne art-decostijl met historische en eigen elementen. Hij ging voluit mee in de Egyptomanie die woedde na de ontdekking van het graf van Toetanchamon in 1922. Te midden van het salon prijkt als schouw een monumentale Egyptische zuil met gereproduceerde hiërogliefen, taferelen uit de mastaba's van het Oude Rijk. • TDW

Kolkende mensenzee

DANS Voor *The Sea Within* onderzocht choreografe **Lisbeth Gruwez** (Voetvolk) het spanningsveld tussen 'ik' en 'wij'. De manier waarop ze dat in beeld brengt, is heerlijk om te zien. Tien danseressen in T-shirts en slippers met verschillende kleuren werken zich voorzichtig los uit het donker, de rozige tapijtvloer op. De muziek van **Maarten Van Cauwenberghe** zwelt behoedzaam aan van zacht gefluit tot een volwaardige score. Langzaam komen de dansers samen tot ze een zee van hoofden en lichamen vormen. De zee golft zacht, dan harder, tot ze kolkt en stormt. Je kunt de heldere, indrukwek-

kende beelden lezen als een symbool voor wat een collectief individuen vermogen of voor puur vrouwelijke kracht. Evenzeer kun je ze zien als metafoor voor de innerlijke zee van gedachten en emoties die soms zachtjes fluistert in een achterhoofd, maar ook wild en chaotisch kan dreigen en verzwelgen. Pers en publiek onthaalden *The Sea Within* op groot gejuich. Het Nieuwsblad noemde de voorstelling 'een natuurfenomeen in de zaal', *De Standaard* vond 'het samenspel tussen dans, muziek en licht verbluffend' en 'een voorlopig orgelpunt in een zich ontvouwend oeuvre'. • IM

Het neusje van de dansfilms

FILM De Muze van Meise presenteert een selectie van zes kortfilms uit de recentste editie van het Internationale dansfilmfestival Brussel. Je kunt ze alle zes op één avond zien. *Inversa* van **Flakorojas** is een dialoog tussen het lichaam en de ruimte waarin het zich bevindt. Wat voor spanning kan ontstaan tussen een oude tv en de blik van een kat? *The Magma Chamber* van

Shantala Pèpe toont een vrouw zonder gezicht. Is ze een heks? Een godin? Een vleesetende plant? De film kaart tegenstrijdigheden aan in de archetypes die de vrouwelijke identiteit structureren. Voor **Rhizophora** trokken Davide De Lillis en Julia Metzger-Traber naar Hanoi. Ze maakten hun dansfilm met jongeren die geboren zijn met een beperking doordat hun ouders of

grootouders tijdens de Vietnamoorlog blootgesteld werden aan het gif Agent Orange. Een avond voor wie houdt van dans, film en veel afwisseling. • IM

VR • 15 NOV • 20.00
Internationaal Dansfilmfestival Brussel
 selectie kortfilms
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 892 24 40

ZA • 23 NOV • 20.30

The Sea Within

Voetvolk/ Lisbeth Gruwez
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

© DANNY WILLEMS

De kwaliteit van **tijd**

LEZING Björn Accoe, vader van drie kinderen en stichter van de kinderkampen van Idee Kids, pleit in deze lezing over zijn boek *WijTijd* voor meer ouder- en kind-tijd. Hij doet dat zonder opgeheven vingertje. Hij praat ouders geen schuldgevoel aan. 'Vaak denken we dat de kwaliteit van de gezamenlijke tijdsbesteding van ouders en kinderen ligt in vakanties, feesten en geplande activiteiten. Toch zijn het meestal de alledaagse momenten die bepalen wat we meedragen uit onze jeugd.' In het boek belicht hij vijftig thema's met telkens vijf activiteiten om met je kinderen banden te smeden. Soms grappig, vaak evident, altijd haalbaar. • ww

MA • 18 NOV • 20.30

WijTijd

Björn Accoe
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Goochelen met **emoties**

VARIA Hoe kan ik mijn publiek met een goochel- en hypnoseshow dezelfde emoties laten voelen als wanneer ze naar een film of een muziekconcert gaan? Dat is de vraag waar **Tim Oelbrandt** lang over heeft nagedacht voordat hij met *Heen en Terug* ging toeren. Verwacht je niet aan een opeenvolging van goocheltrucs want 'de magie van een goochelshow zit hem niet in de trucs. Die magie zit in de sfeer die wordt gecreëerd, in de intimiteit en de betrokkenheid van het publiek tijdens de voorstelling'. Oelbrandt is al lang bezig met goochelen en hypnose en is *magic consultant* voor televisie- en theaterproducties. *Heen en Terug* is zijn eerste voorstelling die hij omschrijft als magisch theater. Vorig jaar waren alle voorstellingen uitverkocht. Het belooft dan ook een intieme en magische trip met de teletijdmachine te worden. Een uur lang terug naar de Victoriaanse periode. Een uur lang goochelen met emoties. • mc

© BART GRIEENS

VR • 22 NOV • 20.00

Heen en terug

Tim Oelbrandt
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

Mannelijkheid onderzocht

VARIA Bestaat er in deze verwarrende gendertijden nog zoiets als mannelijkheid? Wat maakt iemand mannelijk? Veel kunnen drinken of stoer genoeg zijn om je kwetsbaar op te stellen? En hebben mannen heimwee naar hun dominante status van weleer?

Is het fair dat onze westerse maatschappij competitieve, assertieve vrouwen tot rolmodellen propageert en intussen van mannen verlangt dat ze meer empathisch zijn? Wellicht zijn dit de vragen waarop het minifestival *Re/defining Masculinities* een antwoord probeert te formuleren. Van 27 tot 30 november kan je in de

Beursschouwburg in Brussel terecht voor performances, screenings en *talks* over dit thema.

En of er gepraat zal worden. deBuren organiseert een panelgesprek over normativiteit en het herdefiniëren van mannelijkheid. Voor het panel worden heel diverse stemmen uitgenodigd: de Finse dichter en journalist Adrian Perera, woordkunstenaar Kevin Groen en Koen Dedoncker van Men Engage Vlaanderen. Een andere manier om je stem te laten horen, is stand up en slam poetry. Daarvoor moet je naar *Voice Male*. Comedians, performers, muzikanten, dichters en activisten krijgen tien minuten de tijd om op het podium hun visie te geven op 'mannelijkheden'. Wordt ongetwijfeld onderhoudend.

Nieuwe mannelijkheid

Dans is natuurlijk de discipline bij uitstek om het over nieuwe mannelijkheid te hebben. Ima Iduozee, een Nigeriaans/Finse choreograaf en filmmaker, is te gast met zijn solo *This is the*

Rauwe realiteit

FILM Het was even geleden dat een winnaar van een Gouden Palm zoveel losmaakte bij pers en publiek. De Zuid-Koreaanse regisseur **Bong Joon-ho** leverde met *Parasite* dan ook een pareltje af op het voorbijge Festival van Cannes. Zijn naam doet wellicht niet meteen een belletje rinkelen, al is de kans groot dat je Okja op Netflix hebt gezien. *Parasite* is totaal anders en ligt meer in de lijn van wat hij voor zijn internationale uitstapjes maakte. De film zoomt in op een armoedig gezin dat een kans ziet om te ontsnappen aan hun miezerige bestaan in een bedrukkend kelderappartement. Wanneer de zoon per toeval bijles mag geven aan de dochter van een steenrijke familie probeert hij zijn zus en ouders er ook binnen te krijgen, maar dat draait anders uit. Meesterverteller Bong Joon-ho blijft de kijker verrassen met spectaculaire plotwendingen en grappige scènes. En passant brengt hij de rauwe realiteit in beeld: een leven zonder werk, inkomen of hoop is een leven zonder waardigheid. • LV

Parasite

DI • 12 NOV • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO • 20 NOV • 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO • 25 NOV • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI • 26 NOV • 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Wild en onvoor

THEATER De KOE is niet vies van grote schrijvers. Niemand minder dan Goethe vormt de inspiratiebron voor hun nieuwste voorstelling *Seks(e)(n)*. De 19e-eeuwse roman met de onuitspreekbare titel *Die*

title. Volgens de Britse pers is het een energieke, technisch indrukwekkende voorstelling waarbij Ima op elegante wijze de vloeibare, hedendaagse vorm mengt met de meer bruisende urban dans.

Voorts worden er enkele films getoond. *Manning up* is een komische documentaire over James' transformatie van vrouw tot man. Lange tijd vond deze comedian zichzelf 'the world's worst lesbian'; hij startte pas op zijn 37e met het nemen van testosteron. De film is een hilarische en tegelijk schrijnende coming-of-age story. James is niet te beroerd om te lachen met zijn eigen perikelen, gaande van mentale gezondheid over romances tot een opschuivende haarlijn.

Als het gaat over mannelijkheid kom je onvermijdelijk ook uit bij de machocultuur van gespierde lichamen. Kunstenaar Artor Jesus Inkerö, geboren in Finland en wonend in Amsterdam, documenteert in *Swole* zijn obsessie met voeding en fitness. Hij zoomt ook in op de gemeenschappen die zich hierrond vormen,

de taal die ze spreken en de beelden die ze op sociale media delen.

Tot slot is er de expo van Luís Lázaro Matos. Hij bouwt een soort droomwereld met architecturale structuren, grote muurschilderingen en sculpturen. In zijn werk onderzoekt de Portugese kunstenaar thema's als identiteit, queer theorie, post-kolonialisme en architectuurgeschiedenis. Zijn werken presenteren zichzelf als architecturale tegenvoorstellingen, waarbij zijn satirische tekeningen het middel zijn om de (post)moderne utopische visies te analyseren en te interpreteren. Een echte millennial.

• LENE VAN LANGENHOVE

27 TOT 30 NOV Re/defining masculinities Festival

Brussel, Beursschouwburg,
www.deburen.eu

© GOELE VAN DIJCK

Met huid en haar

Heel-huids is een stuk met drie dansers voor kinderen vanaf 2,5 jaar, dat lekker aan de oppervlakte blijft omdat daar ook al heel wat aan te zien is en over te zeggen valt. In *Heel-huids* gaat gezelschap **Nat Gras** namelijk op ontdekkingstocht langs huid en haar. De zichtbare kantjes van ons lichaam zijn ook voor jonge kinderen heel bepalend voor hun identiteit en vormen tegelijk de grens tussen dat lichaam en de wereld rondom hen, die ze aan het aftasten zijn. De ene heeft bruine armen, dan andere blonde staartjes. De ene heeft stralende sproeten, de andere grappig kippenvel. Een litteken is duidelijk geen lachrimpel en een krullenbol ook geen kaalkop. Nat Gras van choreografe **Goele Van Dijck** liet in voorstellingen als *De Steltenloper*, *Pommeliere*, *Schaapwel* en *Koel-morgen* al zien dat het niet veel poeha nodig heeft om sprekende, beeldende dansvoorstellingen te maken. In *Heel-huids* wordt het eenvoudige maar boeiende thema letterlijk afgetast met drie dansers, enkele goed gekozen materialen en een subtiele belichting. • MB

ZO • 17 NOV • 11.00
Heel-huids (+2,5j)

Nat Gras
Jezus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79

spelbaar

Wahlverwandschaften, wat zoveel betekent als 'natuurlijke verwantschap', is veel meer dan een liefdesverhaaltje. Het gaat over relatiekeuzes maken, over de natuurwetten en vrijheid, over opvoeding. 'Zelden ervaar

je een boek zo sterk als van een andere tijd en vind je het tegelijk onmiddellijk mooi', schrijft een lezer. Ook niet onbelangrijk: in dit verhaal staan de vrouwen centraal. En dus nodigt *De KOE* (Peter Van den Eede, Natali Broods en Willem de Wolf) de Nederlandse actrice Lineke Rijxman uit. Met dezelfde ingrediënten – twee mannen, twee vrouwen, een tuin – brouwen de spelers een nieuw experiment. Vandaag hebben de termen 'natuur' en 'natuurlijk' een andere invulling dan in Goethes tijd. Wat is nog wild en onvoorspelbaar, wat nog niet gecontroleerd? Tijd om de labels en regeltjes grondig te onderzoeken. • LV

ZA • 9 NOV • 20.30

Seks(e)(n)

De Koe
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

PODIUM

THEATER

2 EN 3 NOV • 20.00 EN 19.00

Gif

De Zonderlingen
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

Het koninkrijk van Henry Darger

Peter De Graef & Lynn Van Royen
DO • 7 NOV • 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
WO • 27 NOV • 20.30
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DO • 7 NOV • 20.30

Zakman

Vernieuwd Gents Volkstoneel
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

ZA • 9 NOV • 20.30

Seks(e)(n)

De Koe
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO • 14 NOV • 20.00

Closer

De Spelerij
Linkebeek, GC de Moelie,
02 380 77 51

VR • 15 NOV • 20.30

Genoeg!

Baar
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

VR • 15 NOV • 20.30

Hybris

Het Nieuwstedelijk
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZA • 16 NOV • 20.00

Silence, please!

Cath Luyten, Jean Paul Van Bendegem e.a.
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

Reverence

Chris Lomme & Michael De Cock/ KVS
ZA • 16 NOV • 20.30
Jezus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79
VR • 22 NOV • 20.00
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZA • 16 NOV • 20.00

Woesten

Opmaat
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

WO • 20 NOV • 20.30

Zwins

Het Eenzame Westen
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO • 21 NOV • 20.30

Te gek?! Bijzonder ontwikkelingen

Sven Unik-id & Rick De Leeuw
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

VR • 22 NOV • 20.30

Wie is bang?

NTGent
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR • 22 NOV • 20.00

ZA • 23 NOV • 14.00 EN 20.00

The Shape of Things

De Pieterman
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

VR • 29 NOV • 20.30

Paradise Blues

Het Nieuwstedelijk
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

ZA • 30 NOV • 20.00

Lulletje

Martha!-Tentatief
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

KIDS

ZO • 3 NOV • 14.00

Asterix: het geheim van de toverdrank (+5j)

familiefilm
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

VR • 8 NOV • 20.00

Terminator Too (+12j)

Vervloet & Villanella
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA • 9 NOV • 19.00

#Snooze (+8j)

Warmoes
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO • 10 NOV • 15.00

15j handjes draaien (+3j)

Kapitein Winokio
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA • 12 NOV • 19.15

Incontri #2

Sprookjes Enzo
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO • 13 NOV • 14.00

Jahon (4-10j)

JaGRIPon
Drogenbos, GBS De Wonderwijzer,
02 333 05 70

WO • 13 NOV • 17.00

Mist (+6j)

Het Wolk/ Lize Pede
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 16 NOV • 19.00

Time goes bye bye (+7j)

Compagnie Barbarie
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

16, 17, 20, 23 EN 24 NOV

Op een bedje van troost (+9j)

Hanneke Pauwe
Dilbeek, Castelhof, 02 466 20 30

ZO • 17 NOV • 11.00

Heel-huids (+2,5j)

Nat Gras
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO • 17 NOV • 11.00

Kunstendag voor kinderen

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZO • 17 NOV • 10.30

De maan in het zand (1-3j)

Sprookjes enzo
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

ZO • 17 NOV • 14.00, 15.00 EN 16.00

Op zee (3-18m)

Kukulu
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO • 17 NOV • 15.00

Schaap Zacht (18m-5j)

Dagmar Chittka
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO • 17 NOV • 15.30

Luid (+3j)

Tout Petit
Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

ZO • 17 NOV • 10.30

Gordon & Paddy: zaak van de gestolen nootjes (+4j)

familiefilm
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO • 17 NOV • 16.00

Kluizenaar (2-6j)

Simone De Jong
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

WOESTEN (16/11)

INCONTRI #2 (12/11)

OP ZEE (17/11)

DEEL MIJ (30/11)

ZO - 22 NOV - 10.00

Dikkertje Dap (+4j)

familiefilm

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 24 NOV - 15.00

Swing (+6j)

Caroline Rottier & Birgit Kersbergen

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO - 24 NOV - 15.00

Wolk (+3j)

4Hoog

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

WO - 27 NOV - 14.00

Sinterklaasshow (+3j)

Sinterklaasbende

Wezembeek-Oppem, buurtcentrum

Forum, 02 731 43 31

VR - 29 NOV - 20.30

A simple space (+8j)

Gravity & Other Myths

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 30 NOV - 13.30

Familiedag Sint (+3j)

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 30 NOV - 14.00

De sleutel van de Sint (+3j)

De proefkonijnen

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZA - 30 NOV - 19.00

Het nachtduiveltje (5-10j)

Salibonani

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA - 30 NOV - 14.00

Sinterklaas in de Lijsterbes (+3j)

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

HUMOR

ZA - 2 NOV - 20.30

Humo's Comedy Cup on tour

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

WO - 6 NOV - 20.30

Bang van Dendoncker

Jens Dendoncker

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

WO - 6 NOV - 20.30

Tired of being young

Maarten Westra Hoekzema

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

VR - 8 NOV - 20.30

Zakman

Vernieuwd Gents Volkstoneel

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

We moeten nog eens afspreken

Bart Cannaerts

8 EN 9 NOV - 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO - 14 NOV - 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA - 9 NOV - 19.30

Släpstick (+8j)

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DO - 14 NOV - 20.30

Maker

Henk Rijckaert

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

20 EN 21 NOV - 20.30

Oogst

Kommil Foo

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

Ongehoord

Studio Guga

ZA - 23 NOV - 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO - 28 NOV - 20.15

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO - 24 NOV - 14.30

Bossemans & Coppennolle

Loge10

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

MA - 25 NOV - 20.30

Jeroen Verdick, Jasper Posson & Dries Heyneman

Comedy Club

Dilbeek, Lou's plek, 02 466 20 30

VR - 27 NOV - 20.30

De hoogste berg

Robrecht Vanden Thoren

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

WO - 27 NOV - 20.00

De crème glace oorlog

Sven De Ridder

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

DO - 28 NOV - 20.30

Ja, maar eerst een diploma

Adriaan Van Den Hoof

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

28, 29 EN 30 NOV - 20.30

Be careful what you wish for

Alex Agnew

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR - 29 NOV - 20.00

Even voorstellen

Jasper Posson & Seppe Toremans

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

ZA - 30 NOV - 20.00

Deel mij

Veerle Malschaert

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DANS

ZA - 23 NOV - 20.30

The Sea Within

Voetvolk/ Lisbeth Gruwez

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

LITERATUUR

MA - 4 NOV - 20.30

Thuis in muziek

Alicja Gescinska

Dilbeek, bib De Wolfspuit, 02 466 20 30

MUZIEK

ZA - 2 NOV - 20.30

Paradise City Tour

Mario Goossens

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

ZA - 2 NOV - 20.15

Women of the 90's

Living Roots

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA - 2 NOV - 20.30

Hold-up Nosta

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DO - 7 NOV - 20.00

Exil

Axelle Red

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Riverside Hotel Tour

Eriksson Delcroix

VR - 8 NOV - 20.30

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

DO - 14 NOV - 20.30

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,

02 371 22 62

VR - 8 NOV - 20.00

Stash: nieuw album

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

Yours Truly

Bent Van Looy

VR - 8 NOV - 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 9 NOV - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR - 8 NOV - 20.00

Steve Harley

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

THE SEA WITHIN (23/11)

PARADISE CITY TOUR (2/11)

YOURS TRULY (8 EN 9/11)

ANDALUSIAN BREW (13/11)

ZO · 10 NOV · 19.30

Pluto was a planet for the record

Bram & Lennert
Sint-Pieters-Leeuw, loods Topstraat,
02 371 22 62

ZO · 10 NOV · 20.30

Vrouwen zingen Drs. P

met o.a. Cafmeyer, Nijssen, Blaute
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI · 12 NOV · 14.30

Van Corsari tot Appermont

Jackobond & Bastien
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO · 13 NOV · 20.30

Andalusian Brew

Nani/ Noam Vazana
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR · 15 NOV · 20.30

Een zanger moet trachten pijn te verzachten

Guido Belcanto
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR · 15 NOV · 20.00

La vie est Riguelle

Patrick Riguelle & Jan Hautekiet
Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZA · 16 NOV · 20.30

Double Bill

Percossa
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA · 16 NOV · 20.30

Glorieuze bevrijding

Raymond van het Groenewoud
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO · 17 NOV · 20.30

The Zombies' Colin Blunstone

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO · 17 NOV · 11.00

Joans Winterland

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI · 19 NOV · 14.00

Simon & Garfunkel acoustic

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

WO · 20 NOV · 20.30

Fries, chocolate & beer tour

Kila
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

WO · 20 NOV · 14.00

65j Televisie

Connie Neefs
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

DO · 21 NOV · 20.30

Slow Pilot plays Jeff Buckley

Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

25 jaar Laïš

VR · 22 NOV · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA · 30 NOV · 20.30

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR · 22 NOV · 20.30

Bart Kaëll & Luc Appermont intiem

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

VR · 22 NOV · 20.00

Beyond the Sun

The Kissingers
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

Wim Opbroecks Singalong

VR · 22 NOV · 20.30

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

DO · 28 NOV · 20.30

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZA · 23 NOV · 20.30

The Clement Peerens Exposition

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA · 23 NOV · 20.00

Winterconcert

De Eendracht
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

DO · 28 NOV · 20.00

Abba Gold Europe

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR · 29 NOV · 20.00

My works, classics & heroes

Koen Buysse
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZA · 30 NOV · 20.15

The Roy Orbison Story

Barry Steele & friends
Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA · 30 NOV · 20.00

Hommage à Brel

Filip Jordens
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

KLASSIEK

ZO · 3 NOV · 15.00

Catching up with Beethoven & friends

Sonos
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO · 3 NOV · 14.00

Ivan Karizna (cello) & Eliane Reyes (piano)

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO · 7 NOV · 20.30

Franz Liszt Reflections

Liebrecht Van Beckevoort
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZO · 17 NOV · 15.00

Supernova

Duo Vermeulen-Verpoest
Ternat, CC De Ploter, 02 582 44 33

ZO · 24 NOV · 11.00

Mélancholie

Bart Rodyns & Nicolas Callot
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO · 24 NOV · 11.00

Een nieuwe advent

Sofie Vanden Eynde & Lieselot De Wilde
Hamme, Sint-Gudulakerk,
0475 24 84 95

VR · 29 NOV · 20.00

Origins

Toon Fret & Veronika Iltchenko
Grimbergen, sacristie abdijkerk,
02 263 03 43

JAZZ

ZA · 23 NOV · 20.30

Michel Bisceglia plays Tim Burton

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR · 29 NOV · 20.30

Denise Gordon

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

The Best of Dorien B

ZO · 3 NOV · 20.00

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

MA · 11 NOV · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

De Patrick

MA · 4 NOV · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO · 24 NOV · 20.00

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MICHEL BISCEGLIA PLAYS TIM BURTON (23/11)

ONCE UPON A TIME IN HOLLYWOOD (5 TOT 19/11)

SO LONG, MY SON (5 EN 18/11)

PARASITE (12 TOT 26/11)

Once upon a time in Hollywood

DI • 5 NOV • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 5 NOV • 20.30

VR • 8 NOV • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO • 6 NOV • 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO • 10 NOV • 20.00

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI • 19 NOV • 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

So Long, My Son

DI • 5 NOV • 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

MA • 18 NOV • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

WO • 6 NOV • 20.00

Call me by your name

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

Parasite

DI • 12 NOV • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO • 20 NOV • 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO • 25 NOV • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI • 26 NOV • 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI • 12 NOV • 20.00

High Life

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

WO • 13 NOV • 20.00

Dolor y Gloria

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO • 14 NOV • 20.30

The Cakemaker

i.s.m. Holebi-filmfestival

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

VR • 15 NOV • 20.00

Internationaal Dansfilmfestival Brussel

selectie kortfilms

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

ZO • 17 NOV • 20.00

The biggest little farm

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA • 18 NOV • 20.30

The great communist bank robbery

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Portrait d'une jeune fille en feu

DI • 19 NOV • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI • 26 NOV • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 19 NOV • 20.30

Rocketman

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 21 NOV • 15.00 EN 20.00

Rafiki

i.s.m. Holebifilmfestival

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

VR • 22 NOV • 14.00 EN 20.00

Urbanus, de vuilnisheld

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

DI • 26 NOV • 20.30

Mjólk

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

TOT 3 NOV

Achter het raam en op de muur

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

TOT 11 NOV

Abschied von Gestern

Erik Nagels

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

TOT 10 JAN

On the Road

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

TOT 12 JAN

Brancusi

Brussel, Bozar,

www.bozar.be

DO • 7 NOV • 14.00

Op verkenning in de Lanevallei

Terlanen, parking aan de kerk,

www.ngz.be

ZA • 16 NOV • 9.00

Bosbadwandeling

Tervuren,

www.academie-voor-helende-natuur.be

DO • 21 NOV • 14.00

Herfstwandeling: park van Solvay

Terhulpen,

parking Fondation Folon,

www.ngz.be

DO • 28 NOV • 14.00

Dorpsgezichten en werelderfgoed

Bosvoorde, Nisardstraat 63,

www.ngz.be

ZO • 10 NOV • 14.00

Oorlogsgebeurtenissen en -sporen in het Zoniënwoud

Hoeilaart, Bosmuseum,

www.natuurpunt.be

VARIA

ZA • 9 NOV • 19.00

Wemmels's got talent

Warm Wemmel

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

DO • 14 NOV • 20.00

Sportman

Ruben Van Gucht

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA • 16 NOV • 17.30 EN 20.30

I will become someone I wanna be (+12j)

Stien Bovijn

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

VR • 22 NOV • 20.00

Heen en terug

Tim Oelbrandt

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

ZA • 23 NOV • 20.30

Swing

Circus Ronaldo

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

27 TOT 30 NOV

Re/defining masculinities Festival

Brussel, Beursschouwburg,

www.deburen.eu

WO • 27 NOV • 19.00

5j Cuisine Mundial: de wereldkeuken op één plek

Wezembeek-Oppem,

GC de Kam, 02 731 43 31

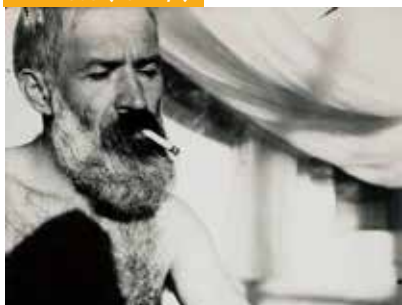
ZA • 30 NOV • 16.00

Kapsels: moeder/ dochter

Knip enzo

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

BRANCUSI (TOT 12/1)

BOSBADWANDELING (16/11)

KAPSELS: MOEDER/DOCHTER (30/11)

Ergun Umutlu en
Pascale Devreese

Tussen hier en ginder

Hun verhaal begon 29 jaar geleden in een idyllisch plekje in Turkije. Ergun Umutlu runde er een pension, Pascale Devreese kwam er op vakantie. 'Ik zag Pascale van de bus stappen en was meteen verkocht.'

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

DE FAVORIETEN VAN...

Mooiste plek in Turkije
Cesme.

Lekkernij
Köfte (gehaktballetjes met mediterrane tomatensaus).

Mooiste herinnering
Mijn arme maar warme jeugd in Turkije.

Hoewel de vonk bij Pascale niet meteen oversloeg, duurde het niet lang of ook zij voelde zich aangetrokken tot die Turkse jongeman die haar het hof maakte. 'Het waren vooral zijn gedrevenheid en integriteit die me aanspraken.'

Samen voor hetzelfde doel

Snel bleek dat de romance tussen Pascale en Ergun meer was dan een zomerliefde. Drie jaar na hun kennismaking besloten ze om samen een leven in België op te bouwen. Voor Ergun was dat een grote stap. Je familie, vrienden en loopbaan achterlaten, het doet iets met een mens. 'Toen ik hier aankwam, was de aanpassing niet eenvoudig. Ik had het geluk dat Pascale een excellente gids was. Zij heeft geholpen mijn weg te vinden. Ik ben begonnen met Nederlands en Frans te studeren. Op vrij korte tijd kon ik aan de slag bij een metaalverwerkend bedrijf in Vilvoorde. Daar heb ik heel wat groeikansen gekregen. Vandaag werk ik er nog steeds, nu als operationeel verantwoordelijke. In

DE Zwischen hier und dort

Drei Jahre, nachdem sie sich kennengelernt haben, beschlossen Ergun Umutlu und Pascale Devreese, gemeinsam ein Leben in Belgien aufzubauen. Für Ergun war das ein großer Schritt. Außerdem wird man als Ausländer nicht immer akzeptiert. 'Als ich hier ankam, war die Anpassung nicht einfach. Ich hatte das Glück, dass Pascale eine exzellente Orientierungshilfe geboten hat. Ich habe damit begonnen, Niederländisch und Französisch zu studieren. Nach recht kurzer Zeit konnte ich bei einem metallverarbeitenden Betrieb in Vilvoorde anfangen. Das hat mir viele Wachstumsmöglichkeiten eröffnet.' Pascale: 'Ergun ist Alevit, ich bin freisinnig. Es sind die humanitären Werte, bei denen wir zueinander finden.'

die beginjaren heeft de club waar ik basketbal speelde een belangrijke rol gespeeld. Want laten we een kat een kat noemen: als buitenlander word je niet altijd aanvaard. In een sportclub heeft je afkomst geen belang. Wat daar telt, is dat je samen voor hetzelfde doel gaat.'

Humanitaire waarden

Pascale waardeert de gedrevenheid van Ergun. 'Ik onderschat de inspanningen niet die hij heeft moeten leveren om alles achter te laten en van nul te herbeginnen. Hij heeft een grote wilskracht. Ook als hij een tegenslag te verwerken heeft, duurt het niet lang of hij is opnieuw klaar om verder te gaan.' Hoe valt het mee om meer dan zeventwintig jaar gehuwd te zijn? 'In het begin waren onze families niet bepaald gelukkig dat we voor elkaar kozen. Met de tijd is dat veranderd. Soms krijg ik de vraag of onze verschillende religieuze achtergronden geen probleem geven. Zelf ben ik vrijzinnig opgevoed en speelt religie geen echte rol in mijn leven. Ergun is Alevit. Het Alevitisme is een niet-dogmatische stekking van de islam. Zij zoeken God of Allah niet in de hemel maar in zichzelf en hun medemens. Humanitaire waarden staan centraal en daarin vinden we elkaar.'

Liefdesvruchten

Pascale en Ergun zijn de ouders van Berkan (23) en Damla (18). Ze hebben hun kinderen in het Nederlands en het Turks opgevoed. 'Ik praat met hen in het Nederlands, Ergun in het Turks. Toen ze wat ouder werden, hebben we ze nooit verplicht om mee te gaan naar Yakapinar, het dorp waar de familie van Ergun woont. We merken dat ze er toch graag naartoe blijven gaan. Hoewel ze hun Turkse familie niet zo vaak zien, is er een band.' Ergun voegt eraan toe dat de geboorte van hun twee kinderen de gelukkigste momenten in zijn leven waren. 'Ik denk niet dat ze er zich bewust van zijn, maar zij helpen mij om met de moeilijke kanten van het leven om te gaan. Ik beschouw hen als de vruchten van onze liefde.' Hoe zien zij hun leven evolueren nu de kinderen stilaan volwassen zijn en weldra het nest zullen verlaten? 'Wij plannen om meer op vakantie te gaan in Yakapinar. Hier in Machelen leiden we een druk leven. Daar komen we allebei tot rust. Het leven is er eenvoudig. Dat helpt ons om onszelf en elkaar terug te vinden', zegt Ergun.